

Új Élet

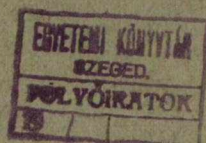
Az ifjú katolicizmus folyóirata

Tartalom:

XIII. Leo gondolataiból; **Kotracsék Béla:** »Polgári« és keresztény világnézet; **Venczel József:** Erdély magyar ifjúsága; **A salzburgi főiskola hét;** **Sztankay Szilárd:** Emlékezés Fischer Colbrie Ágostonról; **Fischer-Colbrie Ágost:** Társadalmi reform és alamizsna; **Diósi Kornél:** Szociális eszmefuttatás; **Serédi Jusztinián** hercegprímás beszédéből; **Nadezsda A. Lappo-Danilevszkaja:** Töredék; **Szirmay Béla:** Giovanni Papiniről; **G. Papini:** Gandhinál; **Dömök Lothár:** A második pjetiljetka; **Marcus v. Riccabona S. J.:** Heinrich Brüning III.; **Bartha Béla:** Sport és Katolicizmus I.; **Korompai József dr.:** A liturgia szociális értékéből; **Rády Elemér:** Mozgalmaink; **Fórum:** (Menjen-e szlovenszkói magyar kat. ifjú a papi pályára); **Szemle:** (Ifjúsági kérdések, társadalom, szociális kérdés, könyvek, irások); **Szerk. üzenetek.**

Kiadja a Prohászka-Kör

5.

1932
MÁJUS

Ára 4 csk

Az új katolicizmus folyóirata

SZOCIÁLIS ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK ÉVENTE TIZSZER.

A Prohászka Körök Szerkesztőbizottsága nevében szerkeszti:
RÁDY ELEMÉR.

Szerkesztésért és kiadásért **SUHAJ BÉLA Dr. felel.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Košice—Kassa, Fő ucca 30.

Előfizetési díj egy évre 30 Kč, 6 pengő, 180 leu. Egyes szám ára 4 Kč.

Szerkesztőségnek szánt levelek és kéziratok az alábbi címre küldendők:

KOŠICE—KASSA, MIKES KELEMEN U. 6.

AKCIÓT

indítunk, hogy az „Új Élet” minden katolikus magyar intellektuelhez, minden munkáshoz eljusson.

Kérjük olvasóinkat,

hogy lapunk érdekében fejtsenek ki minél nagyobb propagandát: ajánlják ismerőseik, barátaik körében és ezáltal is legyenek segítségünkre kitűzött munkánkban: a magyar katolikus társadalom öntudatosításában, szociális felébredésében.

Minden olvasónk

aki öt előfizetőt szerez lapunknak, egy fél évig, aki tíz előfizetőt szerez, egy évig ingyen kapja az Új Életet.

Tekintve, hogy lapunk első három száma teljesen elfogyott, előfizetéseket csak áprilisi számunktól kezdve fogadunk el. Ezért új előfizetőink

évi 20.— Kč-ért

kapják lapunkat.

Dr. Spesz Sándor »ISTENHEZ VISSZA!« korszerű kérdések beszédekben c. nagy elterjedtségnek örvendő könyve néhány példányban még kapható. — Megrendelhető: Academia, Bratislava-Pozsony, Grössling u. 34. Ára 36 Kč.

Valamint az okozat az okot követi, amely azt létesítette, úgy igazságos, hogy a munka gyümölcse azé legyen, aki a munkát végezte.

A népeket jól kormányzó államfőnek nem kevés és nem könnyű kötelemi közé tartozik az is, hogy minden osztályt egyenlő oltalomban részesítsen.

Mindaz pártolandó, ami a munkások helyzetének javítására bármiképen is alkalmasnak bizonyul.

Ha akár a közjót, akár az egyes osztályok érdekeit valamely baj érte, vagy fenyegeti, mely másképp el nem hárítható, szükséges, hogy a nyilvános hatalom közbelépjen.

Az egyesek védelmében is különösen a munkásosztályokra és szegény sorsúakra kell tekintettel lenni.

XIII. Leo.

„Polgári” és keresztény világnézet

Kotracssek Béla

Ha a szellemtörténet világa mellett felvetjük azt a kérdést, hogy a jövő társadalmi rendjének a krisztusi szociális etika jegyében való, egyedül lehetséges kialakulása a polgári társadalmi rend életkorát is meghosszabbítja-e: tagadólag kell felelnünk.

A keresztény és a polgári világnézet között áthidalhatatlan ellentétek vannak s éppen ezeknek az ellentéteknek kimutatásával történelmi és társadalomkritikai tévedéseket akarunk eloszlatni.

Társadalom-kritikai tévedést szélsőbal felé, azok felé, akik az egyház és a polgári osztály érdekszövetségét hirdetik és jobb felé, azokkal szemben, akik a keresztény etika és a »polgári erkölcs« azonoságát hirdetve, a polgári világnézet győzelmében a kereszt győzelmét harsonnázzák.

Az alább következő fejtegetések kimutatják, hogy a polgári és keresztény világnézet között nincsenek kapcsolatok.

A polgár az Egyház elleni lázadás gyermeke. A polgárság egész történeti multja merev támadás az egyház és ezzel kapcsolatban az 1789 előtti világ ellen.

Kinai kőfal választja el a két világot. A polgár ezt a tulsó világot saját profán világnézete visszavetítésével — hamis, sötét színekben látja.

A saját világnézetének fantómjait, illuzióit, értéktételeit: szóval élő önmagát látja ezer ujult alakban a mult keretei között úgy, mint Madách »Ádám«-ja, ez a törül-metszett polgári hősosz, aki a távoli epochákban saját, tizenkilencedik századának »haladási« rögeszméi, szabadság-ideái és profán etikája számára megfajtéseket, dokumentumokat keres.

Ádám, a heroikus ember, a létezés Newton-törvényét szeretné megdönteni, de a valóságban ahhoz is erőtlén, hogy saját polgári világnézetének kötelekeiből kiszabadítsa magát.

Kétségtelen, hogy a Madách-féle »vanitas« igazi értelme ebben van, bizonyosságul annak, hogy mily hasztalan erőfeszítés: saját korunk világnézetéből kitépnünk magunkat.

Ádám világtörténeti szélmalomharcának circulus vitiosus-ba süppedő sivársága nem a létezés elemi méretei között, hanem egy meglehetősen gyöngé tákolású világnézet lombikjában sorvad keserű vanitásszá.

Madách »Ádám«-jának tragédiája a »polgárosodás százada« emberének tragédiája, aki joggal fájlalhatja, hogy multjában nincs öröme, mert a XIX. század Ádámját a mult megvetésére tanították, hitétől megfosztva, a szakadék szélére vonták s az Ur biztató szava csupán teátrális, de gyöngé ellensúly az embert ellapitással fenyegető küzdelmek tulerejével szemben. Ádámot a »haladás« eszméje űzi vízióról vízióra ép úgy, mint a polgári világnézet kialakulásának kezdetén, többi sorstársait is. Ádám tul van azon, hogy lelkesedjék, de sorstársai az előttünk lezárult korszakot még büszke öntudattal az »emberi haladás« végső életformájának hiszik. Ez a század, az egykorú szemlélőben, az elérhető legmagasabb hegygerincire jutás illúzióját kelti, honnan a polgár, ha a bejárt útra, a multra akart visszatekinteni, csak lenézhetett.

Természetesen: ez a képzelt, magaslati állás, a polgár multszemléletére vonatkoztatva, az optikai csalódás fényével járt együtt.

Ugyanis a mult minden eseményét kicsinyesnek, primitivnek és a »polgárosodás« korának szintéziséhez járuló alkatrésznek tekintette.

Guizot is az emberiség fokozatos tökéletesedése s az emberi intézményekben a szabadság és egyéniség lassú érvényesülése folyamatként tekintette a történelmet s a »sötét századok« mélyét vizsgáló tekintete csak ott pihent meg szeretettel, hol az európai polgárosodás kifejlődése szempontjából biztató nyomokat talált.

Ebből a válogató szemléletből önként következett, hogy a kereszténység történeti jelentőségét csak addig a pontig kísérte méltányló bírálati megjegyzésekkel, amíg az a bárbar Európa »polgárosításának« elmunkálatait bevégezte. Utána nyomban, mint a kicsordult ekét lomtárba küldi, vagy figyelembe alig vehető tényezővé törpíti, hogy a végén azután a »polgári haladás kerékkötője« jelzőjével elintézte.

Ennek a következtetlen szemléleti módnak törésmutatója egy konfliktusra irányítja a figyelmet, amely az egyházi és a világi társadalom szociális és világnézeti összefüggésének széteséséhez vezetett.

A szétesés és a végső meghasonlás ténye egy, az emberi lélekben jelenlévő tudatkomplexumra vezethető vissza: a vég, a halál és az örökévalóság gondolatára.

A polgári világnézet mélyén ez a tudatkomplexum rejtőzik s végeredményben »polgárosult« világunk vagyonsága, gyönyörhajhászása, a végső okokat feszegető tudásvágya, a civilizáció vívmánya a földi siralomvölgy dantei kulisszáinak elfedésére... mind-mind ennek a tudatkomplexumnak elnyomására irányuló lázas tevékenységben merül ki.

»Csak az a vég, csak azt tudnám feledni...« — hangzik a kétségbeesett kiáltás polgári hőrszunk szájából is.

A mi Ádámunk, bizonyára alapos tapasztalatok után, vergődő lemondással — az emberiség végszavaként — harcol e gondolat ellen, de Voltaire elég friss és hetyke hozzá, hogy rococo cipője sarkával eltíprással fenyegetse a szörnyeteg fél-felbúkkánó fejt.

Később pedig, a francia Akadémia másik világszerte népszerű halhatatlanja, Flammarión, a csillagász, meteorikövel zúztatja szét a főpásztor fejét: nyilván kortársainak ázt a káromló vágyát juttatva kifejezésre, hogy a világvégeének előestéjén ne kísértsen az Egyház szüntelenül harogó mementója: ember, gondolj a végső számadásra...

A páni félelem meduzája egy ágyban született a polgárral. Ez jelenik meg a »rabszolga- és jobbágyszabadító« polgári-Fáraó alágördülő múmiájában, ez ugrasztja új életformájába a »becsületes polgár« Miltiadeszt, ez borít fekete fátyolt a római-bourgeois-k parázna tivornyájára, s a szobatudós, alázatos Keppler inkább forradalmárrá vedlik, hogy korát és végső óráját megelőzve meghosszabbítsa jobb sorsra érdemes életét egy délfrancia demagóg dísztelen életével.

A végtet, az örökkévalóságban való megnyugvás előtti lázas futás: ez a polgár világnézetének fundamentuma, szüntelen harc a tulvilág ellen, szüntelen harc a földi élet állandósítása, ha másképp nem, utódai jólétének biztosítása érdekében:

A keresztény egyházi világnézet kizárólagos uralmának utolsó szakaszában a janzenisták voltak azok, akik ó-szövetségi zordonsággal váltig hirdették azt a tételüket, hogy a halálfélelem és istenfélelem, egymást szorosan átölelő testvér-fogalmak, amelyek a csetlő-botló emberi lelket az örökkévalóság útjára kormányozzák.

Tudvalevő, hogy a hivatalos Egyház a janzenizmust és vele ezt a merev tantételt is elvetette s a nyomában keletkezett szenvedélyes polémia a vallási harcokban amúgy is irritált kedélyeket új állásfoglalásra kényszerítette.

A végtelenül jó és megbocsátó Isten arcát a halál lárvájával elrútító janzenisták a profán körökben nagy riadalmat keltettek s elleneik, védekezésképen még az egyházi állásponttól is eltávolodva, a szélsőséges tagadás elvét szegezték.

Rendkívüli fordulat volt ez: a régi ember patriarchális Isten-szeretete, gyermeki istenfélelme vak félelemmé alakult át s ezzel a régi embernek az Istenhez való viszonyában gyökeres változás állott be.

Az egyház állást foglalt a régi ember patriarchális Isten-fogalma, a jó, a világot fenntartó Gondviselés ősi hitelve mellett. De a profán világ tovább fűzte a gondolatsort, mondván: ha az Isten jó, akkor a haláltól nem kell félnünk s ha így a haláltól való félelem intenzitása csökkenthető, az istenfélelem régi teljessége is ebben az arányban veszít erejéből. Ez a megoldás a polgár kompromisszív lelkületének teljes mértékben megfelelt s erre a kompromisszumra építette fel a »becsületes polgár« profán-morális gólemjét, aki az »Istenkét« bensőség nélkül, költői retorikával tiszteli. A probléma felvetői: a janzenisták s a logikai egyenlet megoldói: a világiak, — akaratlanul is — közös nevezőre jutottak és végeredményben a katolikus egyházi világnézettel ellentmondásba kerültek.

Az Isten-Halál dualizmus fogalmának háttérbe szorításával az örökkévalóság gondolata a földi ember számára elveszítette életszabályozó, központi jelentőségét.

Amily arányban lazultak a tulvilágra irányuló lelki kapcsolatok, annál erősebben bontakoztak ki azok az érdekszálak, amelyek az embert a földi élethez kötözték.

A jól szabályozott földi rend, amelynek törvényszerűségéért a »természetes isten« szavatol, a tulvilági élet értékével vált egyenrangúvá.

A polgár munkája életértékeket termel: állami és társadalmi in-

tezményeket létesít s a racionális élet szükséges kellékeivel butorozza be a földet. A polgár szerint a munka: a siker, az érvényesülés, a gazdagodás eszköze, míg az egyház szerint a munka a földi boldogulás eszköze ugyan, de ebben és még ezenfelül is elsősorban Isten akaratának teljesítése és ami a munkában rossz: az arcunk verejtéke, az az eredeti bűnért járó büntetés. A polgár szemében a gazdagodás morális életcél, amelyért hozzátartozói jövője és a közjólét emelése érdekében harcolnia kell.

A természetes isten — a racionalizmus szempontjainak megfelelően — az emberiség haladásának, társadalmi és gazdasági tökéletesedésének támogatója. Segíti a munkaadót, az élet anyagi értékeinek teremtojét. Kedvez a tőkés vállalkozó kedvének és annak nyereségvágyát sarkalja, mert a tőkés gazdasági tevékenysége az emberek egész seregét váltja ki a nyomor rabszolgaságából s azokat a polgári jólét magaslatára emeli.

Csupa ilyen morális illúzió szinezi a polgár életét és az emberi érdekekhez könnyen alkalmazkodó »természetes isten« képe eltakarja előle a tulvilág képét.

A janzenista Isten abszolút uralkodó, a polgár Istene: alkotmányos király, aki állandó tekintettel van alattvalói »jogos« érdekeire.

Az Isten nem atyja, gondviselője az emberi nemnek, hanem a polgári társadalom és állam közbeiktatott intézménye, a rend alkotmánybiztosítója.

A »becsületes polgár« jelzőjére tehát csak az tarthat számot, aki az így felfogott és megállapított világrendet elismeri s ebben a földi érdekek irányította világrendben az emberi haladás legvégső és legtökéletesebb formáját vallja.

A polgár ezzel a torz isten-fogalommal vértette fel lelkiismeretét és számüzte félelmét, ugyanakkor az egyháznak a világi társadalomra való befolyását az egyház és állam viszonya szabályozásával megtörte, az egyház tanítói hivatásának gyakorlását, állami ellenőrzés alá vetette és illetéktelen »államellenes« törekvésnek minősített minden olyan lépést, amely a laikus állam profán kultúrpolitikájával szembehelyezkedett.

A profán életszemlélet felértékelése, a multa vonatkozó politikai és társadalmi szemlélet kialakulása is döntő hatást gyakorolt.

Bűnököt kellett az egyházra és a rendi társadalomra ráfognia s a maga sorsváltoztató szereplésének igazolására a polgári forradalmiság gondolatát a mult szövevényeiből kihámozni, magát a »jogtalan« és »elnyomott« középkori osztályok életével azonosítani.

Mi sem volt könnyebb — az emberiség korlátlan fejlődési lehetőségein ámuló XVIII—XIX-ik századokban a multat lemosolyogni s ezen keresztül, akaratlanul is megamisítani.

Ezzel a ténnyel: a mult teljes »bedeszakázásával«, több mint másfélezer esztendő kultúrája, szellemi értéktérmele ócskavassá devalválódott, mit a porosfejú historikus személyes kedvtelésből leltároz csupán, de a praktikus, a felvilágosult és szabadelvű polgár életének tartalmát többé nem alkothatja.

Azonban, hogy a tudomány tárgyilagosságát is mennyire lefékezte az uralkodó szemlélet, jellemző erre a népszerű olasz történetirő, Cantu Cézár munkájának olvasása. Cavour nagy kortársa, kinek világtörténete a hatvanas évek végén, (különös megemlétsre érdemes) a Szent István társulat kiadásában magyarul is megjelent, szembeszáll ugyan a Johanna-papissza nevű legendákkal, de lépten-nyomon jelét adja politikai és

világnézeti elfogultságának. Pl. egy helyen, hol a »polgár« olasz város-államok kulturájáról ír, ilyen nyilatkozatokkal lepi meg gyanutlan olvasóit: A »polgárok« között — úgymond — az »irodalom képezé az a köteléket, amit előbb a vallás.« A középkori irodalomra pedig a következő elintéző megjegyzést teszi, hogy ott, t. i. az irodalomban: »elég tért hagytak a csalásnak«.

Számos ehhez hasonló, ma már a legalantasabb publicisztikai modorban írott közleményekben is óvatosan került nyilatkozatokat idézhetnénk a polgári világnézet fénykorából — mindmegannyi jelül annak a törekvésnek, amely minden eszközt felhasznál a lelkiismeret mélyén dörömbölő tudatkomplexum, valamint a mult társadalom és az egyház kereteit kitöltő transcendens életfelfogás elfojtására.

Erdély magyar ifjúsága

Venczel József

Az impériumváltozás a régi hagyományos diákszervekben élő magyar ifjúságot Erdélyben új kereteknek egészen új világába állította s a bekövetkezett, addig természetesnek vett megszervezettség széthullása után jellemzővé válik életében a bizonytalan átélések hosszú és végtelen sorozata. Mondhatnánk azt, hogy a már romániai magyar ifjúság kezdete egy nagy kérdés, mely előtt a külső megjelenésekből ítélve »üres és tartalmatlan lélekkel« állt meg s tájékozatlanságából fakadó akcióképtelensége meggátolja az átmentett és a természetszerűen beléjeoltott tett-lehetőségek kiteljesülését. Így a kezdet hosszú éveiben meg lehetőszen fásult, tett-nélküli ifjúsági szellem uralkodik.

A hiábavaló évek után csak az 1925 év körüli idő veri fel az erdélyi ifjúság szomorú csendjét. Ebben az időben alakul meg a Délvidéken a »Vojvodina« korporációs magyar katolikus diákszervezet s mint a Pax Romana tagja, Jugoszlávia egyik reprezentáns ifjúsági szerve. 1925-ben indulnak el az első regösök Szlovénzián, a csehszlovákiai ifjúság mozgalma új színezetet kap. S ugyanez időben alakul meg a bukaresti magyar diákság egyetlen összefogó szerve: a »Koos Ferenc Kör« Diákszakszaktálya, melynek munkája külön helyet követel a romániai magyar ifjúsági törekvések után. S ez az »ifjúsági miszticizmussal« átitatott 1925-ik esztendő erdélyi életünket is megmozdította: ekkor jött létre az első közös szerv a kolozsvári egyetemen, egy bizottság, melynek emléke visszajáró kísértet ma is abban a harcban, amit a kolozsvári magyar egyetemi ifjúság az egyetemi egyesület érdekében folytat.

1925–27-ig újra csend van és bizonytalan tapogatódzás. S 1927-ben se több. Sokakat egy »Kőrösi Csoma Sándor-Kör« terve foglalkoztat. Sokaknak más megoldás lehetősége a bálvány. S ez az elkeserítő esztendő is eltelt a látszótt, amikor végre novemberben megtörtént az első biztatásteli lépés: az *Erdélyi Róm. Kath. Népszövekség kimondotta: hogy Egyetemi és Főiskolai Szakszaktályát megalakítja.* — A Szakszaktály 1928. tavaszán életbe is lép s működésével kétségtelenül indító szerepre vállalkozik, ami az erdélyi ifjúsági szervezkedést illeti. Ugyanis 1928 tavaszán megalakul az I. K. E. (Ifjúsági Kereszttyén Egyesület) csak bibliai kör, melynek tagjai a kolozsvári ref. teológiáról kerülnek ki. A »Dávid Ferenc Egylet ifjúsági köréi«-ben pedig a kevés számú unitárius főiskolás az iparos és kereskedő ifjúsággal dolgozik közös célkitűzéssel. Az

egyetemi jellegű megszervezettség a Szakosztállyal indul meg. Ez 1929 jan.-tól rendszeren gyűlésezik s kezdi felismerni azokat a célkitűzéseket, amelyek végrehajtására az erdélyi magyar ifjúság hivatott (kivált a falumunka területén.) Nyomban utána szervezkednek a többiek: IKE, Dávid Ferenc Egylet ifj. Köre, Székely Társaság ifj. bizottsága. S tervek betüiben, memorandumokban, gyűléseken, folyamodványokban mind erősebben és mind mai napig látható siker nélkül jelentkezik az ifjúság kívánsága egy, a kolozsvári magyar főiskolásokat összefogó egyesület szükségessége.

A közös összefogásnak kifejezője az egyesülésen kívül a sajtó is lehet.

KATOLIKUS EGYESÜLETEK!

Május 15-én van XIII. Leo halhatatlan szociális körlevelének, a Rerum Novarum kiadásának 41. évfordulója és egy esztendeje, hogy XI. Pius kiadta a katolikus szociális mozgalmak új Magna Chartáját a Quadragesimo Anno-t. Ebből az alkalomból kérünk titeket, hogy májusi összejöveteleiteken foglalkozzatok korunk szociális problémáival, ismertessétek Egyházunk szociális tanait, világossítsátok fel a munkásságot, hogy az Egyház mindig ott volt, ahol az igazságért kellett harcolni. A katolicizmus most sem jegyezte el magát kiélt társadalmi formákkal (kapitalizmus), hanem egy igazságosabb társadalmi rend kialakítását sürgeti. — Döbbsétek rá a híres két enciklika minden évfordulóján katolikus tömegeinket, hogy »hangosan kiáltanak az állapotok vállalkozó szellemű férfiak után«. Vetítsétek minden katolikus tudatába, hogy szakítani kell minden kispolgári kényelemmel és meg nem okolt előítéletekkel. Új társadalmi rend van kialakulóban a roncsokban heverő kapitalizmus romjain. Ennek az új társadalomnak a mi szellemünkben kell felépülnie. Katolikus Egyesületek! Dobjátok az Igazságot a tömegek közé!

Erdélyben e tekintetben az »Erdélyi Fiatalok« c. főiskolai lap az egyetlen, melyet ifjúsági orgánunként jelölhetünk meg. Radikális szellemű, azonban *a legnagyobb megértéssel sem mondhatjuk el, hogy képviseli az erdélyi főiskolai ifjúság egyetemet.* — Hivatása az volna, hogy a több vallásba és még több társadalmi osztályba tagozódó erdélyi magyar ifjúság különböző színezetű világnézeteinek szintézisét adva legyen az erdélyi fiatalok egész véleményének a megmondója.

S ha most a főiskolai mozgalom keresztmetszetét a jelen pillanatban nézzük, a bizonytalanságnak egy egészen korszerű tünetét kell megállapítanunk, amit talán a »krízis« kifejezése takar. Az ifjúsági egyesületek folytatják működésüket megbeszéléseket tartanak, vitaestéket rendeznek, de mintha az ifjúság maga vesztett volna fiatalos lendületéből: elkedvetlenedett, a mozgalmak kevésbé érdeklik.

Az erdélyi ifjúság sajátos erőhatások találkozási és surlódási helyén nőtt fel. Egyrészt a társadalmi erők sodrását érzi. A kialakult társadalmi és politikai rendek mellett kialakult történelmi hagyományokkal hatalmas felekezetek élnek. S bár vallásszabadságot hirdetnek, feszült és állandó a vetélkedés. Másrészt a kisebbségi küzdelem áradó ereje viszi és határozza el tetteit. És igyekszik ezen erőhatások útvesztőjében a saját lábán megállni. Mikor körülvizsgál, a saját szemével teszi ezt,

ő maga gondolkodik és tesz úgy, ahogy a jobb és igazságosabb érzés ezt megköveteli. A hangoztatott *ifjúsági autonómia* is számára az, hogy *akár bcállani a meglévő egységes keretekbe s e keretekben önálló, független tett-lehetőségekkel dolgozni, e keretek szélesítését módosításait így kieszközölni vagy kierőszakolni.*

Igy fordult az öntudatos rész szociális megérzése folytán nagy lelkesedéssel a dolgozó osztályok, különösen a falu felé s ma már azok; akik a faluval s annak szociológiai rejtelseivel komolyan foglalkoznak, felfedezték, hogy *a falu a kollektív erők eredője*, a földnek nemcsak az állandó gazdasági surlódásokban van szerepe, hanem a föld a mozgatója annak a közösségi érzésnek is, amely nélkül a falu öskultúrájáról nem igen beszélhetünk. S a közösség tudatának megérzése a falu és az ifjúság kapcsolatát annyira mélyítette, hogy szemlélődő meglátások helyett az öskultura megtartásának a kérdése érdekli: az ifjúság az iskolák kultúr-problémáin gondolkodik, ami végeredményben is a legégetőbb egzisztenciális kérdésünk. Az erdélyi magyar kultúra érintetlensége és a »szin-vonal« kérdése függ tőle.

Felfedezték a kisebbségi küzdőfront fiataljai azt is régen, hogy Erdély népei közös hivatással nagy célokra hivatottak. S ezért komolyan foglalkoznak a föderációs tervekkel s igyekeznek ezen mozgalmak minden kis árnyalat-különbségével megismerkedni.

Mégis azt kell mondanunk, hogy az erdélyi magyar ifjúság bár jó megérzéssel, de túl lassan és óvatosan keresi az irány-utakat. S ez az út is, melynek tájékozatlansága még ma sem oszlott szét, a mai kérdések gyökerét sokban megmutató tragikus tényeket soroz elénk. Ilyen, hogy az impérium változásakor sok százan szaladtak el. Akkoriban a kolozsvári egyetemen alig volt száz magyar hallgató. Még 1923-ban is több mint 2000-en külföldön tanulnak s ma közel ezer kolozsvári magyar főiskolai hallgató mellett legalább 500-an még ott tartózkodnak.

Ilyen, hogy az erdélyi magyar ifjúság a nép felé fordulásban is késett. A huszas évek végéig vár. Viszont a falu ifjúsága ekkor is a főiskolás ifjúságnak a falu felé mozdulásában csak osztály-törekvéseket lát, mert hiányzik az a közös megértési alap, amelynek kialakítását ez az ifjúság elnézte. S önmagában ez a tény magyarázható. A statisztika adatai szerint a kolozsvári egyetem magyar hallgatói között a falu fiainak 12 százaléka mellett a középosztálybeliek 45 százalékkal szerepelnek. S ez a 45 százalék nyomta rá gondolkodásának bélyegét az ifjúság nagy tömegeire. Ebből kerül ki a jövő intelligencia. Az erdélyi magyarságnak pedig legalább 90 százalékát a falusi dolgozók alkotják. Ugyan a főiskolai ifjúságnak a dolgozó osztályok iránti szimpátiája éppen a közös megértési alap kialakítását célozza, de amíg ez a szimpátia-megnyilvánulás nem annak a bizonyos 45 százaléknak egyetemes akarása, addig az osztály-törekvések vádja kisebb vagy nagyobb igazsággal áll s az új magyarság életének tragikus színeit veti előre. Kétségtelenül a nevelés sok fogyaté-kossága is itt ütközik ki. Életünkben hiányzik az élet praktikus megismerése: az igaz rejtegetés nélküli történelem, a magyar dolgozók igaz sorsának belénk oltása, de — és most magunkról beszélve — hiányzik a katolicizmus igazi praktikus átélése. Annak a felismerése, hogy a *katolici-zmus nem az erőtlén akarás, hanem maga az eleven és élő tett.*

A katolikus ifjúság is, ami különben jellemző az erdélyi ifjúság minden árnyalatára, elfelejtett idejében állást foglalni a szociális kérdésekben — Katolikus fiataljaink sokat beszélnek egyidő óta a »Quadragesimo anno« alapján az új rendiségről, ismereteik tisztázására előadá-

sokat rendeznek s ott nagy figyelemmel veszik át az új igazságokat. Szt. Vincze konferenciákon vesznek részt, szegényekről környezettanulmányt készítenek, falura is elmennek: gyűjtenek és beszélgetnek, olykor társadalmi adatokkal gazdagon rendelkeznek, de közben felejtik az elvi alapot, amelynek ereje hivatott arra, hogy közös világnézeti nevezőre hozza a gyakorlati vagy elméleti úton megszerzett társadalmi ismereteket.

Talán most, ennyi bizonytalanság után: az ifjú katolicizmus eszméje lesz az, ami nagy és erős akarással új és öntudatos utakra tereli katolikus ifjusági életünket. Régi, fanatikus és fanatizáló bálványaik kezdenek lehullani s látjuk, hogy csak magunk maradunk azzal, ami a miénk, és rajtunk fordul meg, hogy a katolicizmust felismerjük sajátunknak s örök modern erőivel megoldjuk kínzó problémáinkat.

A SALZBURGI FŐISKOLÁS HETET a tavalyi sikerek után felbuzdulva, ezéven újra megtartják aug. 9—27-ig. A programm kurzusok és előadások tartásából fog állani. Minden nap liturgikus műsével kezdődik és completóriummal végződik. Részletes program:

Teologia. A) Kurzusok: A katolikus dogmatika vázlata Aquinói szt. Tamás Summa Theolocica-ja alapján. (Horváth Sándor O. P. Freiburg.) 15 előadás. — Az egyház az emberek és idők változásai közepette. (Albert Ehrhard Bonn.) 15 előadás. — Szentírás-magyarázat: Apostolok cselekedetei 1—5, a jeruzsálemi ősegyház. (Urban Holzmeister S. J., Róma. pápai bibliainstézet.) 15 előadás. B.) Különelőadások: A zsidókból és pogányokból lett Egyház (Erik Peterson Bonn.) 3 előadás. — A keleti kereszténység jámborsága. (Jozeph Teodorowicz lemerbergi püspök.) 2 előadás. — A keresztény tökéletességről. (Reginald Garrigou — Lagrange O. P. Róma, Collegium Angelicum.) 2 előadás.

Filozofia: A.) Kurzusok: Bevezetés a metafizikába. (Gottlieb Söhngen Bonn.) 15 előadás. — Az etika alapkérdései. (Dietrich von Hildebrand, München.) 15 előadás. — Az újkor világnézeti irányai. (Alois Arager O. S. B., Salzburg.) 15 előadás. — B.) Különelőadások: A katolikus egyetem gondolata. (Agostino Gemeli O. F. M. Milánó.) 1 előadás. — Európa katolikus egyetemeinek története és mivolta. (Stephan d'Irsay, Baltimore, Amerika.) 2 előadás.

Államtudományok. A.) Kurzusok: Állam és államelméletek. (Alois Dempf Bonn.) 15 előadás. — Az állampolgár-nevelés alapkérdései. (Konrad Beyerle, München.) 15 előadás. — A jelenkor szociálpolitikai feladatai és szociális reformjai. (Götz Briefs, Berlin.) 15 előadás. — B.) Különelőadások: Az államfogalom változásai a jelenkorban. (Ignaz Seipel, Wien.) 1 előadás. — Németország és Ausztria európai vonatkozásban. (Hugo Graf Lerchenfeld, Brüsszel.) 2 előadás. — Egyház és népiség. (Georg. Schreiber Münster i. W.) 1 előadás.

Irodalom és művészet. A Goethe-kor. (Günther Müller i. W.) előadás. — Lombardia román templomai. (Joseph Weingartner, Innsbruck) 2 előadás

Csatlakozik a főiskolai hetekhez egy 10 napos kirándulás Lombardia román templomaihoz. A nemzetközi Bruchner-társaság pedig a főiskolai hetek utolsó hetére tette nagy Bruchner-ünnepségeit. Foglalkozik ezeken kívül a rendezőség egy modern plasztikai és egyházművészeti kiállítás gondolatával is.

Emlékezés

Fischer-Colbrie Ágostonról

Sztankay Szilárd

A kassai székesegyház magasztos, komor falai tövében, a hatalmas gótívek alatt immár hét éve nyugszik Dr. Fischer Colbrie Ágoston püspök. Meghalt, de rokonszenves alakja, fennkölt szelleme itt él közöttünk; a a dóm hatalmas oszlopai között ott látjuk suhanni törekeny, kicsiny alakját, mely mögött századunk magyar katolicizmusának Prohászka Ottokár mellett egyik legnagyobb szelleme élt. A modern kor minden kulturkérdését alaposan ismerő nagy egyéniség volt, ki megérzete a szociális problémák megoldásának égető szükségét. Gyökeres változtatásokat követelt; hansúlyozta, hogy nem elég a már meglevő betegségeket csupán gyógyítani, eredetüket csirájában kell elfojtani! Őmaga — áldásos karitatív működése mellett — hatalmas szociális tevékenységet fejtett ki. Gondoskodott az elhagyottakról, nyomorgókról és árvákról. Számos szociális intézménynek az alapítója, melyek hosszú sorából említsük meg csak a legfőbbeket, így a »Szt. József Szegénygyermek Otthon«-át, »Kassai Patronage«-et, »Átmeneti Fiu Otthon«-t, »Leánymenhelyt«, a »Kath. Tanonc Otthon«-t, a kassai keresztény iparosok és munkások fogasztási szövetkezetét, stb. stb.

Az irodalom terén is kiváló szociális tevékenységet fejtett ki. XIII. Leó pápa körlevelét a munkások helyzetéről ő fordította le Prohászkaival egyidőben magyarra. A katolikus világnézet helyességét és nagyszerűségét a szociális kérdésekben egyéb műveiben bizonyítja, bátran hirdetve a katolikus szociális elveket. E művei közül kiemeljük a »Szociális Könyvtár«-ban megjelenő »Társadalmi problémák«, »A munka«, »Kommunizmus és magántulajdon«, végül »Népjóléti kérdések« című műveit és a »Gazdasági növevelés és megélhetés«-t. — Több folyóiratnak volt a munkatársa és több lapban cikkezett állandóan. Felismerte a sajtó fontosságát a tömegek irányítására és az eszmék általánosítására nézve. Ő alapította a »Felvidéki«, majd »Esti Ujságot«, melyben nagyszerű szociális cikkeit jelentette meg. Szociális eszmefuttatásait, kb. 600 cikk, jellemzi a mindig tudományos módszer és mégis népszerű, mindenki által érthető forma. Valóságos publicisztikai zseni volt. Még teológus korában Lonkay, a »Magyar Állam« szerkesztője, egyetemi tanári fizetéssel munkatársul akarta megnyerni. — Az ő minden irányba kiterjedő figyelmének gyümölcse úgy a szlovenszói katolikus zszurnalisztika nagyrészben, mint a katolikus szociális intézmények és a páratlanul kifejlődött hitélete egyházmegyéjének. Kiváló munkásságának 60 esztendő évfordulója alkalmából XI. Pius pápa egy sajtátkezével írott brévével üdvözölte őt.

Hiányos volna azonban a reá való visszaemlékezés, ha legalább egy futó pillantást nem vetnénk vissza a nagy püspök életének pályafutására. 1863 október 16-án a barsmegyei Zseliz községben született Fischer Colbrie Ágoston, hol édesatyja uradalmi erdőfőtanácsos volt. A család német és francia eredetű volt, innen ered a kettős név. A Magyarországon letelepedett család úgy nyelvben, mint érzésben magyarrá lett. Gyermekeiket magyar nevelésben részesítették, amellet a német és francia nyelvet is elsajátították velük. A kis Ágostont, mint egészen kisfiut el kellett küldeni a szülői házból, hogy gimnáziumi tanulmányait Pozsonyban végezhesse. El kellett testvéreitől válnia, nem nevelkedhetett velök együtt,

de az igaz testvéri szeretet egymáshoz láncolta őket lélekben és a hagyományos családi nevelésből származó ugyanazon erős nyomok mindegyikük lelkében megmaradtak. — Az iskolában mindig első tanuló volt, nemcsak páratlan szorgalmával, hanem kiváló eszével és könnyű felfogásával játszva végezte el tanulmányait. 16 éves korában az esztergomi szemináriumba került; mint papnövendék; majd egyetemi tanulmányait mint pázmánista növendék a bécsi teológiai fakultáson végezte kitűnő sikerrel. Itt avatták fel a hittudományok doktorává. 1886-ban Simor János hercegprímás pappá szentelte, néhány hónapi bpesti káplánkodás után pedig érseki aulájába vette fel a nagyműveltségű fiatal papot. Innen a biboros-hercegprímás ajánlására a királyi családhoz, Rudolf trónörökös leánya mellé, nevelőnek került. Ugyanakkor neveztetett ki a bécsi Augustineum igazgatójává. Ezután az 1900. évben, a király esztergomi kanonokká és a Pázmáneum rektorává nevezte ki. Mint a Pázmáneum rektora, nagy tekintéllyel birt a 30 év körüli férfiu nemcsak Bécsben, hanem egész Magyarország tudományos és egyházi köreiben.

Az 1905. év elején Ferenc József a Szentszék beleegyezésével az agg Bubits Zsigmond kassai püspök mellé, ²utódlási joggal, coadjutornak nevezte ki s a pápa utasítására püspökké szentelték fel (Bécs 1905 márc. 12.). Még ugyanezen évben Bubits püspök saját kérelmezésére nyugalmomba vonult s dr. Fischer Colbrie Ágoston így a kassai egyházmegyének tényleges püspöke lett.

Püspöki jelmondata, melyet maga választott: »Evangelisare pauperibus misit me« jellemző fennkölt szociális gondolkozására. Egyházmegyéjének nem pásztora, hanem atyja volt s ha mindezen végigtekintünk, az egész életén, életének hatalmas művein s ha visszaemlékezünk arra az igaz keresztény szeretetre, mely egész lényéből oly kedves-mellegesen sugárzott, nem csodálkozunk azon, hogy ezelőtt hét évvel egész Kassa gyászolta nemzeti és vallási különbség nélkül, hogy ravatalán a a távoli katolikus egyházközségek koszorúin kívül, ott láttuk a protestánsok, görögkeletiek és zsidók koszorúit is, melyek az igaz szeretetnek és tisztetletnek őszinte tolmácsolói voltak.

1925 május 25-én ezrek és ezrek szivedobbanása egyesült a fájdalmas menetben, mely Kassa nagy szociális püspökét, Dr. Fischer Colbrie Ágostont kísérte utolsó útjára.

A Szlovenszkói magyarság kegyelettel emlékszik meg minden esztendőben boldogemlékü nagy szociális püspökéről. Az ifju katolicizmus legszebb kegyelettel lesz, ha dr. Fischer Colbrie szociális elgondolásainak harcosokat ad. — A szociális munka helyes értelmezéséről írott egyik cikkét az alábbiakban adjuk; okulásul elsősorban azoknak, akik álhumannus jelszavakkal szeretnék a szociális munkát az alamiznaosztás körébe utalni.

MÉCS LÁSZLÓ IRJA: »Grandiózus tett az »ÚJ ÉLET«. Ezt az eleven katolikus erőt, ami benne lüktet, ezután érvényesíteni kell minden téren a kisebbségi magyar jövőben: irodalomban, politikában, társadalmi életben.«

»HA EMBERT AKARUNK nevelni a társadalom teherhordozóiból, akkor azoknak ki kell vonulniok a macskazúgokból.«

(Prohászka Ottokár.)

Társadalmi reform és alamizsna

Fischer-Colbrie Ágost

A múlt idők szociális tevékenysége az alamizsna volt.

A mai korban az alamizsnát minél nagyobb mértékben a társadalmi reformnak kell felváltania.

De úgy, amint a múltban az alamizsna nem volt a szociális tevékenység kizárólagos módja, úgy a jelenben a társadalmi és gazdasági reform még épenséggel nem fejlődött annyira, hogy az anyagi segítséget is nyújtó felebaráti szeretetet, vagyis az alamizsnát feleslegessé tenné.

Mindenesetre oda kell törekednünk, hogy alamizsnára többé ne legyen szükség, mert nagyon igaz, hogy a legjobb szegényápolás az, amely önmagát feleslegessé teszi.

A múltban — a középkoron át a tizennyolcadik század végéig — a szegénység inkább egyéni jelenség volt, mint tömegnyomor. Egész széles rétegek nyomorúságát a gazdasági liberalizmus okozta, mikor a szabad versenyre bocsátotta a gazdagot a szegénnyel, a gyárat a munkással, a gépet a meztelen kézzel.

A testi betegséget is csak akkor ismerjük fel, mikor már itt van:

Magyar, katolikus Intellektueller!

Május elsején, a munkaünnepén szólunk hozzátok. Mi, kik a kisebbségi magyar katolikus fiatal intellektuelek katolikus öntudatra ébresztését és szociális fölírását tűztük ki feladatunkul, a munka ünnepén ismét rámutatunk szociális kötelességekre. Mi tudatában vagyunk, hogy a társadalmi viszonyok és kisebbségi adottságunk folytán épp úgy kizsákmányoltjai vagyunk az új pogány nagytőke uralmának, mint a munkásság. Ezen felismerésünkből levonjuk a legtermészetesebb konzekvenciát és hirdetjük, hogy az intellektueleknek a munkássággal közös munkafronton van a helyük. A mi feladatunk a szociális atmoszféra megteremtése, ismeretöbbségünk folytán a munkásság képzése és gyakorlati érdekvédelmi szervezése. Minden katolikus intellektuelnak világnézetéből folyó kötelessége kialakítani katolikus társadalom szemléletét, szociális felkészültséget szerezni és saját munkakörén belül megtalálni a szociális munkalehetőségeket. A szociális megújulásért, a magyar munkásság és intellektuelek közös munkafrontjéért ajánljuk fel május elseji misénket.

Prohászka Kör.

a társadalom betegségét, a tömegnyomort mint ilyet is csak akkor ismerték fel, mikor már megvolt. A teljes felismerésig a régi gyógyszerekkel gondolták az új bajt orvosolhatni a meleg érzésű és jóakaratu emberek is.

A francia és belga katolikusok egy tetemes része a múlt század közepén és azontul XIII. Leó pápáig a gazdasági liberálizmus tanait vallotta, ha mérsékelt alakban is. A tömegnyomorral szemben elegendőnek tartotta a felebaráti szeretetnek, az alamizsnának orvosságát. Nem tagadható, hogy ezen a téren nem maradtak a pusztá szónál: a humanizmus, jántrópia, vagy helyesen szólva: a charitas örökre emlékeztető cselekedetét végezték; mint ez olvasható Péter Károly akkori löweni egyetemi tanár nemzetgazdaságtani műveiben.

A német és osztrák katolikusok előbb ismerték fel az alamizna elégtelenségét és a társadalmi jogreform szükségességét. Vogelsang Károly báró, a keresztény szociális reformeszmék úttörője Ausztriában ezeket írta a belga liberális-katolikus szociológia képviselőinek címére:

»Küldjétek a nyomor áldozatai közé egy egész sereg irgalmas nővért és missziónáriust: működésükre termékeny talajt fognak találni, de a társadalmi kérdés ezzel sehogys sem lesz megoldva, sőt a megoldás ezzel nem is lesz megkísérelve. Ellenkezőleg: ezzel a szociális kérdés csak még jobban össze lesz bonyolítva, a megoldhatatlanságig össze lesz zavarva. — Teljesen lehetetlen, hogy az emberi társadalom egy egész osztálya alamiznából éljen; nem lehet a munkát a vagyonosok kolduslására utalni. Amire a munkának szüksége van, amit követel és követelni kénytelen, az az igazságosság. — A kapitalista társadalmi rend ezen igazságosságot tagadja meg a munkától. Ez napjainknak baja, ez korunknak betegsége; a szociális kérdés a munkanyereség igazságos megosztásának kérdése. — Ha ezen szociális kérdést csak alamizsnával és nagy missziókkal akarjuk elintézni, akkor megérdemljük Rodbertus gunyos figyelmeztetését: »A munkás osztályok alakítsanak maguk között egyesületeket a vagyonos osztály erkölcsének emelésére.«

Ezen szavakat Vogelsang báró hatvan év előtt írta a bécsi »klerikális« Vaterland-ba. — Ma pedig nem egy agitátor úgy tesz, mintha ő találta volna ki a szociális és jogi reformok szükségességét és mintha a kereszténység még ma is egyedül a szegények türelmét és a gazdagok alamiznáját ismerné el a szociális kérdés megoldásának.

Szociális eszmefuttatás

Diósi Kornél

A mindennapi élet megrázó képekben tárja eléink a nyomort. Veszélyes lenne szépíteni a helyzetet, s szomorúan kénytelenek vagyunk regisztrálni, hogy a társadalom jelentős százaléka a nyomortanyák lakója. Már pedig, hol elfogyott a kenyér s az éhség emésztí a hidegtől gémberedett, rongyosruhájú szegényt, ott megértjük a végsőkigmenő elkésredést és a társadalmi változás akár erőszakos úton való hangoztatását is. Számukra a forradalomban él már csak a remény. Végelemzésben tulajdonképp sokkal inkább a szociális felelősséget nem ismerő társadalom hibája, mint az övék, ha véráldozattól sem riadnak vissza. Őket már nem riasztja vissza semmi. A létminimumhoz szükséges anyagi eszközök hiánya megölte a lelket a mi szegény testvéreinkben. Ezért még csak felelőségre sem vonhatók. Ez a »modern« társadalom antiszociális gazdasági politikájának eredménye. Azért annál meglepőbb, ha nyomortanyákon találunk még Istenben bízó vallásos lelkeket. Lelkesítő látvány s valóságos hősiességszamba kell venni a templombajáró és szilárd vallási meggyőződésű, munkás típusát, kit a mindennapi anyagi gondok, a kizsákmányolásból és a még borzasztóbb munkanélküliségből származó leirhatatlan nyomor lelket felörlő ördögmálma nem tudott eltéríteni a helyes uttól. Ilyen munkásemberek is akadnak.

E jelenségben azonban nem szabad bizakodnunk. Esztelenség volna a nyomor minden fiától az emberi természetén felülemelkedő csendes és minden szenvedést elviselő magatartásban reménykedni. Mi nagyon is megértjük a fenyegető öklök követelését, sajnos azonban az orvoslás

nem áll még módunkban. Mert az anyagi javak és a hatalom legtöbbször kötelességtudás nélküli társadalmi paraziták kezében van. Mi azonban segítő társai vagyunk és maradunk a szociális eszméknek. Mi is szegények vagyunk. De hogy nem érezzük annyira a nyomort annak oka, hogy lelkünk még megőrzött bizonyos foku idealizmust. Ez az, mi a nyomor teljes megértése mellett is nem sodor minket a szélsőségek örvényébe. Ez a Krisztusban és a vallásban gyökerező idealizmus, mely visszariaszt a felelőtlenség reális életben megnyilvánuló veszélyes következményeitől, — választ el minket megkínzott lelkű munkástevéink egy nagy részének lelki beállítottságától. Célunk végeredményben közös, az elválasztó különbség csak a cél elérésének kivitelében van s a vallásos élményben.

A reformtörekvések lényege: a fennálló egészségtelen társadalmi rend gyökeres átszervezése: ez a lelkiséget elismerő idealizmusnak és a magát szocializmusnak nevező materializmusnak közös törekvése. A két irány mégsem ért egyet, ami a lelkiség problémájából magyarázható meg, melyről a materializmus hallani sem akar. A lelkiismereti szabadságot legalább is nem biztosítja. Ami a gyakorlati keresztülvitelt illeti, amennyiben az az igazság és a humanitás jegyében történik meg, a két fél tökéletesen megérti egymást, mivel az új szociális állam képe mindkét részről még annyira ismeretlen a maga ideális megvalósításában, hogy mindkét tábornak célja egyelőre csak az agitáció lehet, s a realizálás még csak a jövő kérdése.

Az — in natura non est saltus — elve e kérdés megoldásánál igen fontos szerepet játszik. Ezért szegődünk az evolúció elvéhez, akármennyire is jogosnak tartjuk a szociális bajok gyors orvoslását. Nem helyesíthetjük felelőtlen viszonyok közt a felelőtlen elemek kulturálttípró rombolását, de ha az mégis bekövetkeznék, úgy akkor sem annyira a fölízgatott tömeget okolhatjuk, mint inkább magát a társadalmat, mely elmerülve a maga kicsinyes magánügyeiben, nem érezte társadalmi kötelességét és nem tulajdonított elég fontosságot a kapitalizmus kizsákmányoló törekvései letörésére a szoc. gondolkodásnak, mely már közelebb vitt volna a szociális tethöz. De a demagógok, agitátorok szintén felelnek tettükért. Ők azok, kik öntudatosan lelkileg még jobban lerontják a népet, hogy ez teljesen vakon csudak őket kövesse akár a pokolba is. A népet sajnálom és megértem. A — »mindenki jólétben lesz« igérete elkábítja azt, Fontos kérdésekben vezetőszerepet vállalni nagy felelősséget jelent. Nemcsak azt a bizonyos fejen lévő lyukat követeli meg: hanem a szellemi képességek mellett, megértő és nemes lelket is, mely az ész világa mellett mindég megmutatja a helyes utat.

A legnagyobb döbbenettel azonban kénytelenek vagyunk lépten-nyomon a nagy lelki mínuszt tapasztalni még olyanoknál is, kik éppen vezetőszerepet töltenek be. Az X. eset közül csak egy tipikus példát említek.

Kommunista munkáscsalád körében vagyok s beszélgetünk szociális kérdésekről. Szóba kerül a »mintakép« Oroszország is, s elismerem, hogy gazdasági szervezés terén és szociális téren tán nem egy egészséges intézkedést hord méhében az ottani rendszer: csak lenne meg a szabad vallásgyakorlás joga. Mert az orosz »szabadság« a legnagyobb lelki elnyomatás. Azután a Rerum Novarum fényénél igyekszem a szélsőséges, ép ezért utópisztikus, keresztül nem vihető elveket barátságosan tompítani. Meglepetésemre ezt a választ kapom: »Ez mind igen szép, csak hogy ezeket az elveket is meg lehet cáfolni. Különböztettem olvastam »egy jó házból« való könyvet, mely »bebizonyítja«, hogy Jézus csak ember volt, éppen úgy tévedhetett mint más.« Azzal elmeséli:

»Heródes udvarában volt egy Mária nevű leány, ki Heródestől várandóssá lett. Mivel a születendő gyermek anyja nem származott királyi családból, hanem csak egyszerű nő volt, fiának sohasem lehetett kilátása a trónra. Ezért Heródes Máriát József ácsra bízta s mikor a gyermek Betlehemben megszületett, Heródes a jóslatoktól félve elrendelte minden újszülött gyermek megölését. Jézus szüleivel Egyiptomba menekült. Mikor már elég eszes volt, anyja mesélt neki származásáról s az elbeszéltek állandóan foglalkoztatták Jézus fantáziáját. Mivel maga is szegény ács volt apja oldalán, nyomorban élt s maga köré gyűjtve a szegényeket, lázította azokat. Egy alkalommal, midőn kijelentette, hogy ő Isten fia, az őt felelősségrevonóknak így felelt: Az Isten mibennünk van s három személye nem más, mint maga a család. A családfenntartó az atya, a szentlélek az anya és én vagyok a fiu. Jézus tehát ezt hitte.*

Ez a tipikus példa sajátágosan igazolja, mennyire kényelmetlen a szélsőséges szocializmusnak a lelkeség problémája. A gazdasági és szociális kérdésekről azonnal a Krisztus —, majd nonsokára Isten. — tagadásba csap át. Már pedig ha nincs Isten, elhihető, hogy lélek sem létezik, s ezen az alapon mindenki élvezze ki az életet. Tehát ne féljen senki az igazságos Istentől, aki nem létezik, mely fantasztikus lény fogalmát a nevelés hitette el velünk. Ime a materializmus pszichológiája, mely elsősorban a lélek megszüntetésére törekszik. A szociális bajok orvoslása csak másodlagos s az állatembernek csupán győzelmi eszközül szolgál. Itt nincs logika, itt az ösztön vezet. Máskülönbén krisztusi elvekkel törnének előre. Az egyes krisztusi elvek hangoztatása az ő részükről azonban csak a tömeg megtévesztésére való. A többit elvetik, Krisztus istenségét nem hiszik. Ez a hit kényelmes és jó, megfelel az anyagi világnak és a szabadszerелеmnek. A materializmusnak a legtöbb esetben tulajdonkép mozgatója a felszabadított szexualizmus. Ez szabadság? Nem, ez a legnagyobb lelki rab-szolgaság! Nem kérünk belőle!

Csodálatos, hogy ilyen elvek mellett azért Lionardo de Vinci utolsó vacsorájának egy silány másolata és egy Jézus kép ott függnek a falon.

Kérdjük most: az egész világ anyagi pusztulása mellett lehet-e meg-
rázóbb katasztrófát elképzelni, mint ilyen lelki beállítottságot? Ez a lelki-
ség, — mely elég általánosan divatozik, — teljesen negligálja a keresztény
kulturát s belefullad a materializmusba. Ugy látszik nem kell nemesebb,
fenköltebb s a józan észnek megfelelő hit már az embernek, hogy hamis
jelszavaktól megtévesztett lelke anyagi öröme, hajhászásában pusztuljon
el. A lélek pusztulásával azután eltűnik a lelkek alján még működő fele-
lősségérzet, a józan ész szava is elcsitul s akkor az ember élhet az anyagi-
ban és a vérben, de kérdehetjük: vajjon elér-e ezáltal az egyén és társa-
dalom annyira óhajtott boldogulást?

* A XIX. század hitetlen burzsoáziájának írói százával tálták föl az ilyen és hasonló állításokat, azokat sokszor tudományos dilettantizmus köntösébe bujtatva; hogy gazdag és „intelligens” olvasók minden keresztényi felelősségérzéstől menten annál korlátlanabban habzsolhassák a földi örömeiket. A komoly szaktudomány az ily elbeszélések tudományon látszatát rég megcáfolta már. A marxi materialisták mégsem átalják a XIX. század hitetlen burzsoáziájának, kapitalistáinak emez állításait újra fölmegitett „proletárkultúra” címen a tömegek legnagyobb szociális lendítőereje, vallása kiötlésére felhasználni. Jól jegyezzük meg az Isten- vagy Krisztus-tagadó elgondolások rendes lélektani folyamatát: Nem komoly tudományos ervek vezetnek az embert Isten és a lélek, vagy a természetfölötti Krisztus tagadására, hanem ezen fogalmak reális elfogadásával oly egyéni és szociális erkölcsi felelősség jár, mely az önző és antiszociális élvezetvágyra kényelmetlen gátlás hatásával van. Hogy ettől szabaduljanak, konstruálnak maguknak oly „tudományos” világnézetet, mely nevezett lelki és vallási korlátokat lerombolja, azok alapját tagadásba veszi. Tehát esetesen nem komoly objektív tudomány hat az illetők akaratára, gyakorlati életére, hanem fordítva. Akaratuk anyagi élvezetvágyuk konstruál egy kényelmes „tudományos” elgondolást. — A hitetlenné váltak, ha őszintén vizsgálják önmagukat; ezt általában sajátmaguknál is megfigyelhetik. (Szerk.)

Az Egyház ellensége a materializmusnak. Így, értjük meg az Egyház iránti ellenszenvet. Ne higgye el senki ama megtévesztő jelszót, hogy a hit kell, de a papságra nincs szükség. Forradalmi alakulatok minden egyes esetben bebizonyították, mennyire nem kell a papokkal együtt a hit sem. A szemlélődő életet élő szerzeteseket csak úgy, mint a világi papságot kiüldözik, vagy lemészárolják. A hit sem kell, mert az ifjuság nevelését teljesen kivonják az Egyház hatásköréből s az pogány szellemben nő fel. Kenyerétől fosztják meg, vagy kivégzik a krisztusi szellemben prédikáló papot. Mivel az Egyház a lelkiiséget képviseli, fontos az egyházi vagyion megszüntetése, hogy ezáltal anyagi szűkölködésnek kiszolgáltatva megnyomoríthassák: Végeredményben azonban evvel ép az ellenkezőt érik el: a koldusbotra jutott, elszegényedett Egyház testén csodálatos folyamat megy végbe: minden esetleges salakos lerakodástól megtisztulva az első krízis után lelkiiségben gyarapodva új életerős virágzásnak indul. Mindent tisztán látunk. Annyit megállapíthatunk, hogy a materializmus egyházellenes harca a lelki sötétiséget és a hedonizmus lelkiismeretet áltató ideológiáját akarja megteremteni. Mit is várhatnánk tőle, mikor legmagasabb célja nem más, mint az anyag. Így érthető, hogy csakis az anyagban akarja magát kiélni.

A szerintük is égető anyagi problémák köntöse alatt eljöttek a megjósolt álpróféták, hogy a nyomorból még nagyobb nyomorba döntött proletariátust a hitetlenség lelketperzselő forró lávájába hajtsák. A következőkkel pedig nem törődnek. Nincs bennük komoly felelősségérzet, csak felületesség. Már pedig ilyen felelőtlen eszközökkel nem lehet egészséges gondolkodású társadalmat kitermelni. Az anyag így kerül a lélek fölé s filozófálni nem hivatott egyének így lesznek világnézetgyártókká.

A végsőig lesujtva eszmélünk ennyi nyomor láttán. A kép lesujtó. De nem szabad csüggednünk! Sajnálattal kell regisztrálnunk a XX. század anyagkultuszát. De ugyanakkor ellenhatásképen lelkünk mélyén derengeni kezd az öntudatos, gyakorlati kereszténységbe vetett hit s az újraéledő lelki élet felkelő napjának tüzsugarai melengetni kezdik már a jégcsapos szíveket. Földedőngető hatalmas léptekkel jó már a kétezeréves Eszme ifju gárdája. Már minden oldalról merész-hangok hallatszanak s közelegről érezzük az új keresztény-katolikus renesszánszt. Mi ifju generáció akarjuk, jöjjön s csakis az irányban tartjuk kötelességünknek dolgozni. Nekünk önzetlen krisztusi világnézet kell, mert érezzük, hogy a vallásos meggyőződés felelősségtudásával és lelkes, igazságért küzdő impulzív erejével egy egészségesebb társadalom jövője van kezünkben. A kereszténységben megvannak a nemes munka feltételei, mert hitünk méhében hordja a jó szándékot bizakodó munkakedvvel. Reális hitben gyökerező törekvésünk mit ér el, nem tudjuk. De akarnunk kell erősen. A krisztusi elveknek megfelelő szocializmus realizálásán nyugodt öntudattal munkálkodhatunk a nélkül, hogy az anyag lelkünket, az emberi lét legnagyobb kincsét hatalmába hajtáná. Ezzel tartozunk a jövő társadalmának.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy előfizetésüket rendezni sziveskedjenek, nehogy lapunk küldésében nehézségek legyenek.

A társadalmi kérdések megoldásának legjobb módja az, amely belülről kifejle gyógyít.

(P. Palau Gábor S. J.)

SERÉDI JUSZTINIÁN HERCEGPRIMÁS MONDJA: A politikai életben kül- és belföldön egyaránt vajmi kevés a kölcsönös bizalom nemcsak pártközi viszonylatban, hanem sokszor ugyanazon párt kebelén belül is. Kritikus helyzetekben azután csakhamar ki is tűnik, vajjon a pártok és az egyesek állásfoglalásában a tisztesség, a közjó és az elvhűség volt-e igazán irányadó, vagy pedig a pusztá párt- és egyéni érdek, illetőleg egyéni érvényesülés. Annyi bizonyos, ott komoly politikai pártok helyett, amelyek a közjót volnának hívatta munkálni, »politikai párt« néven inkább tisztességtelen érdekszövetségek keletkeznek, amelyek keretén belül a tagok összetartanak és egymást kölcsönösen támogatják is, de a »pártot« összefogó kötelék természetének megfelelően csupán csak addig, amíg egyéni érdekeik miatt olyan összeütközés nem következik be közöttük, amelynek feszítő és robbantó erejét már ki nem bírják egy pusztá érdekszövetkezetnek nem épen ideális kötelékei. És ha ezek a kötelékek széjjelszakadnak, egyszerre a legádázabb ellenségek lesznek a volt legjobb barátokból, akik irgalmatlanul kihasználnak minden rosszat, minden kompromittáló adatot, amit egymásról tudnak, mert barátságuk nem erkölcsi alapokon nyugvó jóbarátság volt.

De a közéletben sem vigasztalóbb a helyzet, mert hogy is lehetne kölcsönös bizalom a közélet szereplői között, valamint közöttük és a nagy publikum között, mikor hol egyikről, hol a másiktól pattan ki, hogy nem a közjó és a köteleességtudás irányította őt. hanem az egyéni érdek, amelynek biztosítására iparkodott talán még helyzeti energiáját is kihasználni. S a legszomorubb a dologban az, hogy a vezetőférfiak sokszor szinte tehetetlenek ezzel a bajjal szemben, mert ha maguk tisztességesek is, legtöbbször nem mernek visszaéléseket elkövető alattvalóik sokaságával, vagy érdekszövetségével szembeszállni; ha pedig maguk is egyéni érdekeket követtek, abbéli félelmükben, hogy ezt már alattvalóik is tudják, vagy megtudhatják, nem is léphetnek föl ezek visszaélései ellen kellő eredménnyel, ha velük együtt maguk is bukni nem akarnak. Így azután tovább harapódzik a baj és egyre jobban elmérgesedik a helyzet, mert a közvélemény mind hangosabban orvoslás után kiált. És ha idejekorán bele nem nyúl a dologba valami erős, de tiszta kéz: lassan végképen lejárattják a tekintélyt, amelynek pedig, mint magára Istenre visszavezethető hatalmas lelki köteléknek kellene az emberi társadalmat összetartania. A lejárattott tekintély helyébe aztán hiába állítják a nyers erőszakot: ez csak ideig-óráig pótolhatja azt, mert a gondolkodó ember az erőszak alkalmazását az igazságon és erkölcsi törvényeken nyugvó jogrend biztosítására törvénytelen ismeri el, de igazságtalanság, erkölcsatlenség és önző egyéni érdekek védelmére megengedhetőnek nem tartja soha.

Gazdasági életünkben méginkább az egyéni érdekek érvényesülnek, mikor akár a munkás lelkiismeretlen, akár a munkaadó, akár az iparos, akár a kereskedő; mikor egész országok munkásai, termelői és fogyasztói lelketlen kartellek rabszolgaságában nyögnek, amelyekkel szemben mindenki tehetetlen, mert bennük sokszor olyan emberek is erősen érdekelve vannak, akiknek állásuknál fogva épen az volna a kötelességük, hogy a munkást, a termelőt és fogyasztót segítsék.

Nadezsda A. Lappo—Danilevszkaja

— Az első katolikus orosz író —

Sok adatott neki . . . Arisztokrata származás, gazdagság, szépség, tehetség, hírnév s kiapadhatatlan földi örömek. Keveselte . . . Kapott még többet: egy belülváló meghatározhatatlan érzést, hogy ez a minden, mégsem minden. A legzajosabb bál éjszakában is belekongott a lelkébe: ne ezt keressed! Nem ez a boldogság. — Utánaeredt hát a boldogságkeresésnek. — Már a világháború előtt is utazgatott. Amint először látta meg Itália kék eget s klasszikus földjét, különös érzés lobogott föl benne. Talán, hátha itt lelem meg a boldogságot? Akkor írta meg első regényét, „A miniszter feleségét.” Nagy feltűnést keltett vele. Írói pályája elindult. De elindult útjára a háború vészes fúriája is s az ifjú író nő nyugtalan lelke ott kezdte hajszolni a feleletet a rég feladott kérdésre.

Bejárta az orosz frontot, látta a véres harcokat, a hadsereg züllesztését és bolsevizálódását. Aztán jöttek: a kommün, a pétervári éhínség, a Cseka, a burzsoázia borzalmas gyilkolása. Elfogták. Internálták. Megszökött. Elárulták. Bebörtönözték. És csodával határos módon kislíával sikerült átszöknie a lengyel határon, de a leánya otthmaradt.

Anno 1920. Semmije sem maradt. Csak a szegénység, a bánat, a gyötrelmek, a hazátlanság, a szenvedés.

Berlin. Élni kell! Ir és nyomorog és sodródik az örvény felé. Megborzong. 1923-ban előkelő emigránsokból kabaré társulatot szervez és kávéházban, étteremben korgó gyomorral táncol, énekel, mókázik, miközben belül peregnék a láthatatlan könnyei. De csak tovább keresi a boldogságot, amelynek árát — a szenvedést — immár birtokolja.

Vallásilag az orthodoxszia igen satnya útravalóval látta el. Keres, kutat. Elolvass egy pár dogmatikus könyvet; egy-egy templomba szívesen be-betér; visszapárol gyermekkorai emlékeiből felrévül néhány foszlott mese a misztikus Vatikánról, s a „csendes árnyakról”, a jezsuitákról. Szeretné tulajdon szemeivel látni őket, de a zsebe üres. Egyszer elvetődik a katolizált orosz emigráns M. Kuzmin—Karavaev karmelita pap előadására. Az oroszok botrányt csinálnak s az „árulót” a teremben magára hagyják. Egyedül ő maradt ott. Csak, mert megszánta a kitűnő előadót. A pap azzal búcsúzik el tőle: „Asszonyom, minden megjön a maga idején.” — Danilevszkaja tovább ír. A kármelitát kerüli, nehogy vallásában meginogjon. S mégis! . . . érdekli a katolicizmus. Egy összejeövetel alkalmával Salvátor Mundi—Mater Divinae Graciae-érmet tett a nyakába. Öntudatosan, lelki harc árán tette, mert „Aki Engem szégyel megvallani az emberek előtt”. . . A feltűnés nem maradt el s szemrehányó megjegyzéseket kellett elviselnie „egy dologért, — mint írja önvallomásaiban — amely (t. i. a hit) még nem volt az enyém.”

Közben egy regényeiért rajongó protestáns arisztokrata támogatásával sikerül Rómába jutnia. — Sacré Coeur, csöndes, meghitt házi kápolna, könyvtár. Elolvassa Bizánc elszakadását Rómától. Inog, gyötrődik, lelkiismerete nyugtalan, nem bírja tovább — s a tengerparti Nettuno magányába költözik. Lassan megnyugszik és — visszatér a zárdába. 1923. szeptember 26-án katolikussá lesz. „Nem ösmerem többé a jövőtől való félelmet s életem könyvének lapjait kitépem, hogy egy új fehér oldalra írhasam: Szeretni a Szent Szív szeretetében” — írja önvallomásaiban.

Megtalálta a hajszolt boldogságot, megadatott neki a legtöbb, a legnagyobb . . .

És megkapta a bizva-bizók, a kérők, a zörgetők egyéb jutalmát is. Párisba költözik. Hat évi távolít után, 1925-ben visszaszerzi lányát. Hopfitársai a haza ellenségének s renegátnak nevezik, de a nagy közvélemény „az orosz Undset” jelzővel tiszteli meg.

• • •

N. A. Lappo-Danilevszkaja eddigél 18 kötetnyi művet adott közre, azonkívül oroszra fordította a híres francia asztetikus író, P. Plus S. J. néhány munkáját. Megtérése utáni első regénye „A boldogság felé” (1925), a második „A megvetett” (1926), aztán „A major” (1927), „Burlakové milliói” (1929), „A borzalom” (1932.)

Regényeiben lelki problémákat bogoz, de a meseszöveget sem hanyagolja el. „A megvetett” tárgya a katolizált emigráns Alekszej lelki vívódása, idegességével, szerelmével és szenvedésével való küzdelme. Hopfitársai sárral dobálják, megvetik, de ő még a maga útján; bűnhődik, megtisztul s boldogan éri el élete célját — a kolostort. Közte s Grisa bátyja közti egyik párbeszédet mutatjuk be szemelvényül az író engedelmével, a lapunk részére küldött kötetből.

A szeretet tűrő, kegyes, nem keresi a magát, mindent elvisel, mindent elszenved.

(Szent Pál.)

CSAK TETTBE nyilvánul a szeretet ereje.

(Goethe.)

Töredék

Nadezsda A. Lappo—Danilevszkaja

— Magyarázd meg nekem értelmesen: miért akarsz szerzetbe menni?

— Hogy az Istent imádjam és jobban ismerjem meg.

— S vajjon anélkül nem imádhatsz és meg nem ismerheted?

— Nem. Amiként minden tudás megszerzéséhez különleges környezet, összpontosított figyelem, sőt magány szükséges, annál inkább szükséges ez az adott esetben.

— Jól van. De mondd, kinek és mi haszna van a te szerzetes voltodból?

— S kinek és mit használtam én a világban leélt több, mint harminc évemmel? A magamnak és a másoknak okozott káron kívül, egyáltalán semmit sem műveltem. Ha pedig a zárdába vonulással csakis a magam, minden felebarát s általában az összes szenvedők lelkéért való imádkozást tartanám célo-mul, már ezzel az eggyel is több hasznot hajtok, de a szerzetesi élettel nem válok meg a szenvedőktől s a lehetőség-től, hogy az embereket erkölcsileg gyámolít-sam. Vannak börtönök, vannak belpoklosok és kórházak és gyer-mekek. A katolikus zárdák a felebarát iránti irgalmas szeretet szá-mára széles teret nyújtanak. A magába mélyülé-sen, istenkeresé-sen és istenszemléleten kívül a kolostorok szóval és tettel igyekeznek hasz-nosak lenni. Ösmerd be, hogy ezek a perspektívák sokkal tágabbak az én elmúlt és jelenlegi tevékenységemnél.

— És Oroszország? Te elfelejtéd, hogy a hazának miránk még szüksége lehet?

— Nem, nem feledkeztem meg róla. A személyes akaratát az engedelmesség és alázatosság szigorú fegyelmében kiművelt szer-zetes sokat tehet szóval, példával és cselekedettel a demoralizált szerencsétlen orosz gyermekek és ifjak érdekében. Nem, Grisa, sok van, amit ti rosszul fogtok föl. Hogy másokat vezethessünk, előbb önmagunkkal kell leszámolnunk.

— S ha visszatérek Oroszországba, nem azért megyek el, hogy eléldégéljek, hanem hogy az Isten nevében elhozzam a béke olaj-ágát, a szeretetet, az irgalmasságot.

— Oh nem, testvér, már a katolikusokat mi oda nem engedjük be! Nem, nem, hátrább az agarakkal!

— Kik azok a »mi«-k?

— Hát mi mindnyájan — a pravoszlávok.

— Te is?

— Én is, — természetesen.

— De hiszen te sohasem imádkozol, a templomba, annak is csak a pítvarába, úgy mégy, akárcsak a klubba; miben áll hát a te pravoszláviád? Olyanok, mint te, ti nem bocsáttok be engem Oroszországba? Képtelenség! Az élet azt fogja megvalósítani, amit Oroszország lelki szükséglete meg fog kívánni s titeket magával fog sodorni az ár. De ennek még nincs itt az ideje. A jövő a bölcs Isten akaratától függ, s én megyek, ahová küld a szívem s a lelkiismerem.

Giovanni Papini

Szirmay Béla

Giovanni Papini a modern olasz irodalomnak Pirandello mellett egyik legérdekesebb és legtöbbet vitatott alakja. Firenzében született 1881-ben. S már 1903-ban a nyilvánosság elé lép. A nyugtalan lélek lázas keresésével kutat, hogy betöltse a szívében tátongó hatalmas űrt. Az imperialista jelszavaktól visszhangzó Európa nem elégíti ki s szembe száll mindennel, mert javítani akar. Ami másnak jó, az neki nem felelhet meg s *Leonardo* című folyóiratában pellengérré állít mindent.

Már a század elején megjelent novellás köteteivel és mély filozófiai problémákat felvető költeményeivel meglepettette az irodalmi ortodoxia kényes őrtállóit. Mint filozófus pedig — tiszta reneszánsz jelenség — a támadások pergőtüzebe került. Azonban Papini nem kímél semmit, hanem szent forradalmi hévvel ront mindennek, amit rossznak hisz.

Természetesen a vallás szerinte szintén »az emberi tömeg gyögyithatatlan alacsonyrendűségének a biztos jele.« Új filozófiai irányt akar szabni, mert az eddigi gondolkodásmód nem volt helyes, nem vezetheti az emberiséget a boldogulás felé. *Il crepuscolo dei filosofi*, (Filozófusok alkonya) című könyvében, mely 1903-ban jelenik meg, elbocsájtja az egész filozófiát. Nyughatatlan és kielégíthetetlen s valami hajtja tovább. A mágia hatalmába kerül, de itt sem tudja megtalálni azt, amit keresett. A minden évben irányt változtató folyóiratát beszünteti s lázasan kutat új irány után. Ujra s újra szembe kerül a vallással, azonban meglévő formájában nincs vele megelégedve s új vallás érdekében agítál. A világ negatív felét veszi gondozásába *L'ultra meta* című könyvében. Viaskodása azonban hiába való, kielégíteni ez a próbálkozás sem tudja s Papini érzi már, hogy energiája fogytán van. Kudarca fölötti kétségbeesésében, hogy nem tudott magának Istent faragni, megírja »Isten emlékiratait«. *Un uomo finito* című könyvében, mely inkább önmagának a keresése mint arcképe, teljesen össze roskad. De a megsemmisülésében is büszke firenzei és még mindig különbnék tartja magát embertársainál. Majd a futuristák táborához csatlakozik s ezzel lelépett a meredek szikla széléről, hogy a mélységbe zuhanjon.

Azonban a lelki megrázkódtatás felébresztette a benne lappangó másik énjét. Ő nem volt csak maliciozus firenzei, aki mindent kigúnyol, hanem benne volt kezdettől fogva az Isten szellemének monumentális

Nagyon dicsérendők azok a mi sorainkból, kik helyesen fogván fel korunk igényeit, azt tanulmányozzák és megkísérlik, miképpen lehetne tisztességes módon a szegényeket jobb sorsra segíteni. (XIII. Leo.)

»Mit ér a politikai szabadság, ha nincs mit enni? Mit ér a testvériség, ha az egyik testvér leeszi a pecsenyéről a húst, s a másiknak odadobja a csontot? Mit ér az egyenlőség a törvény előtt, ha az egyik fogpiszkálóra és csipkére többet költ, mint a másik lakásra, élelemre, családjára?«
(Prohászka Ottokár.)

A Prohászka-Körök beszámolóit kérem május 14-ig beküldeni a Szerkesztőségbe.

vonása, aki mikor legtávolabb látszott Istentől lenni, akkor is csak Istent kereste és csak felé haladt. Ez hajtotta és nyugtalanította Papinót, míg meg nem írta *Krisztus történetét*.

Hatalmas lelki tusa előzhette meg e könyv megírását, mert hogy az Istent káromló »Leonardo« szerkesztőjétől nehéz út vezetett a Krisztus története megírójához, az kétségtől. Nagy kerülővel bár, de még is megérkezett a biztos révbe.

Krisztus története világsikert jelentett számára. Nagyszerűen fogta fel Krisztus eszméjét, habár az elején érezhető fajtájának maliciája is. Igaza van egyik méltatójának, hogy e könyv megváltás írója számára s tán még mások számára is. Ebben a hatalmas lendülettel megírt könyvben a kereszténység egyik diadalát láthatja, mely szintén bebizonyítja, hogy Krisztus által megszabott irányban kell haladnunk, hogy lelkünk megnyugvást találjon.

Krisztus története után Papini az Istent megtaláló biztos utján halad. Már ezután írja meg *Szent Ágoston történetét*.

Legujabban megjelent könyve a »Góg«, melyben az életet mutatja be. A firenzei malicia és a mély meglátás jellemzik e könyvét. Nagy problémák mögött emberi kicsiségeket tár elénk.

Papini könyve előszavában mondja el, hogy kicsoda Gog. Egy elmeügyintézetben, ahova egy költő barátját járt meglátogatni, ismerkedett meg ezzel a furcsa emberrel. Igazi neve Gogius. A Havai szigeteken született, atyja fehér ember volt, anyja benszülött. Először egy amerikai hajó fedélzetén volt mint inas, majd San Franciscóba, Kaliforniába ment szerencsét próbálni. Valahogy ezer dollárba tesz szert, melyet a chicagói tőzsdén megforgat s vagyont szerez s a háború végén, mint az Egyesült Államok egyik leggazdagabb embere tűnik fel. 1920-ban elhatározza, hogy új életet kezd, pénzét külföldi bankokban helyezi el s mohón neki esik, hogy a XX. század kultúráját megismerje. Azonban belebetegszik s ma szanatóriumról szanatóriumra adják orvosai.

Az előszóban megadott keret után következnek Gog utijegyzetei.

Gog mindenekelőtt az emberi szellemet akarja megismerni: Összeveszi az emberi kultúra remekait, de ezek nem tudják kielégíteni. Homeros, Dante, Don Quijote, Hamlet, stb., stb. untatják s nem akarja elhinni, hogy ezek az emberi szellem legnagyobb alkotásai. Még valamit talál a fiatalok alkotásaiban, alapjában azonban csalódik az irodalomban. A modern művészet sarlatánjai pedig csak tovább lendítik a kiábrándulás lejtőjén.

De nem csak az irodalomból és művészetből ábrándul ki, hanem a politikai, tudományos, társadalmi nagyságokkal folytatott beszélgetéseknél mindig egy-egy csalódás éri s egy-egy illúzióval mindig szegényebb lesz.

Fantaszták tanácsára egy egész köztársaságot vesz meg, végül még a földet is meg akarja reformálni. Utolsó kísérlete: megpróbálja a szegénységet. Egyszerű emberek közé megy, akik megosztják vele ételüket. Egyszer kiegészve egy kis szegény gyerekleány megsajnálja s egy darab fekete kenyeret ad neki. És ekkor, talán először érez oly édes örömet, hogy az élet értelmét a *szeretetben, a szegények összetartásában* véli megtalálni.

Ebből a monumentális munkából, amelyre az egész világsajtó felfigyelt, s mely körül a viharok ma sem csitulnak el teljesen, itt közlünk egy fiktív beszélgetést, mely nálunk jelenik meg először magyar fordításban.

Gandhinál:

G. Papini

Ahmedabad, márc. 3.

Két nappal ezelőtt érkeztem meg Satyagraha Ashramba, Gandhi székhelyére, mert nem akartam elhagyni addig Indiát, míg meg nem ismertem a legnépszerűbb hindut.

A Mahatma egy majdnem teljesen üres helységben fogadott, ahol gondolkodásba merülve tétlenül ült a földön a szövőszék mellett. Ugy tűnt fel nekem, hogy sokkal véznább és rútabb, mint ahogy fényképeiről ismerjük.

— Akarja tudni — mondta többek közt, hogy miért akarjuk az angolokat kiűzni Indiából? Ez nagyon egyszerű: Az angolok maguk sugalták nekünk ezt a teljesen európai eszmét. Az én gondolkozásom hosszú londoni tartózkodásom alatt teljesen átalakult. Megfigyeltem, hogy egy európai nemzet sem tűrné, hogy más nemzet kormányozzon és uralkodjék felette. Különösen Angliában van a nemzeti autonómia eszméje erősen kifejlődve. Nem akarom az angolokat hazámban azért sem, mert túlságosan hasonlítok az angolokhoz. Apáink keveset törődtek azzal, hogy mi történik a száraz földön, s még kevesebbet a politikával. Teljesen elmélyedve az Atmanról, Brahmáról az abszolútumról való kontemplációba egyedül a végtelennek és a léleknek egyesülését óhajtották. Részükre a földi élet csak szövevényes illúzió volt, s az volt a fontos, hogy minél előbb megszabaduljanak tőle; először az extázis, azután a halál. Az angol, alapjában véve a nyugati kultúra, az angliai hódító vágától importálva hazánkba, megváltoztatta a mi életfelfogásunkat, a mi, a gondolkodók életfelfogását, mert a tömeg az érintetlen maradt az európai politikai szabadságmozgalmak eszméitől.

— Az első, aki ezektől az eszméktől át lett hatva: én vagyok, s így lettem a hinduk vezére; mert kevésbé vagyok hindu mint bármely más testvérem.

— Ha könyveimet olvassa és figyelemmel kíséri az én propagandámat, akkor könnyen észre veheti azt, hogy négyötöd része kulturámnak, lelki és politikai műveltségemnek európai eredetű. Tolstoj és Ruskin az én tanítóm. A kereszténység sokkal jobban inspirálta a passzív rezistencia teóriáját mint Jainizma. Plátót fordítottam, csodálom Mazzinét, gondolkoztam Baconról, Carlyről, Böhmről, felhasználtam Emersonnak a Carpentiernek a gondolatait. A törvények iránti engedetlenségről vallott nézeteim Thoreanatol a tudós concordi remetétől származnak; és az én kampányom a gépek ellen csak hasonló ahhoz, melyet Nedallud zendülő Angliában 1811—18-ig keresztül vittek. S végül a rokka poézisét Goethe Faustjában fedeztem fel, amikor a Grétchen jelenetet olvastam. Amint látja az én teoriáim nem Indiától függenek, hanem mindenben Európától, s leginkább az angol íróktól. Képzelje csak, hogy Londonban 1890-ben »Bahagavad Gita«-ját tanulmányoztam, s még hozzá egy angol Mrs. Besant ösztönzésére. És máma a hinduk, mohamedánok, perzsák és keresztények egyesüléséért küzdöm, s ezzel csak a vallási egységesítés principiumát követem, melyet a teozofia hirdet, mely kizárólag európai eszme. Szükségtelen megemlítenem, hogy a kasztrendszer elítélésénél csupán a francia forradalom principiumait applikáltam.

— Európa történelme a XIX. században hatalmas hatással volt rám. A görögök, olaszok, lengyelek, magyarok és délszlávok szabadsághar-

cai nyitották ki az én szememet. Mazzini lett az én profétám. Az ir Home Rule teóriája annak a mozgalomnak, melyet én itt nálunk Hind Swarainak neveztem el. S ezzel Indiába az indiai gondolkodással teljesen idegen elveket hoztam be. A hinduk metafizikai gondolkozásu emberek, s teljesen megadják magukat sorjuknak; a politikát mindig méltatlan dolognak tartották, habár nem fölösleges, gondolták, van elég ember, akik üzni akarják, hát üzzék; legalább kevesebb a mi gondunk. A hindu lelki életet él és csak az örökkévalóságra gondol. Mit törődik ő azzal, hogy hindu, uralkodója van-e, vagy idegen császár uralkodik felette? Ezért tűrtük századokon keresztül a mongol és mohamedán uralmat. Aztán jöttek a franciák, hollandok, portugálok, angolok, telepítvényeket létesítettek a partokon, behatoltak az ország belsejébe és mi hagytuk őket. És a mi igyekezetünkért, hogy ki akarjuk üzni az európaiakat, az európaiak felelősek, — csak az európaiak.

— Az ő véleményük megváltoztatott minket, elindíttatották, s abban a pillanatban, midőn uralkodóink tanítványai lettünk, megszületett bennünk a vágy, hogy ne legyenek uraink. Angol elvekkel vagyunk legjobban telítve, s én lettem arra hivatva, hogy az angolelleses hadjáratot vezessem.

— Itt nincs harcról szó, — mint ahogy az európai ujságírók mesélik, — nyugat és kelet között, ellenkezőleg: az európai ideák úgy áthatották Indiát, hogy kénytelenek voltunk Európa ellen fellázadni.

— Hogyha India tisztán indiai maradt volna, vagyis igazi kelet, állandóan szemlélődő és fatalista, senki sem gondolt volna arra, hogy fellázadjék az angol iga ellen. S amidőn elárultam hazám szellemét, abban a pillanatban India felszabadítója lettem.

— Most végre is az európai gondolatok elterjedtek prozelytizmusom által szélesebb rétegekben is — nagy segítségemre volt az iskoláinkban hirdetett angol kultúra —, s most már nincs segítség. Az igazi hindunak nem kibírhatatlan a rabszolgaság, de az elangolosított hindu úr akar lenni Indiában ép úgy, mint az angol a saját hazájában. A legnagyobb angломánok, — amilyen én is voltam 1920-ban, — ma kiengesztelhetetlenül angolellesesek.

— És ez az igazi titka a »Gandhi mozgalomnak«, melyet inkább az europaizált hinduknak az elfajult európaiak elleni harcának lehetne nevezni — azon angolok ellen, akik meghalnának a szegénytől, ha az ő hazájukban a franciák, vagy németek kerülnének, de akik jogot formálnak maguknak — a filantrópiával védekezve — oly országban uralkodni, mely ország idegen számukra. Megváltoztattátok lelkeinket, s mi most nem akarunk rólatok tudni.

— Emlékszik-e Goethe »Büvész inas« című versére? Az angolok felébresztették bennünk azt a politikai démont, mely az elérhetetlen aszkéták mély lelkében szunnyadt, s most nem tudják vissza üzni azt. Annál rosszabb nekik.

Már percekkel ezelőtt lépett be egyik tanítványa, csendesesen jelek adva a mahatmának, s midőn beszédét befejezte, felálltam, hogy ne tartsam fel tovább, megköszöntem a nem remélt információkat — s autómon visszatértem Ahmedabadba.

(Ford. Szirmai Béla.)

Ne ragaszkodj föltétlenül semmiféle cselekvési módhoz. Az eszköznek magában véve nincs értéke. Csak akkor becses, ha célhoz vezet.

(P. Palau Gábor S. J.)

A második Pjetiljetka

Dömök Lóthár

Az 1932-ik esztendő egyik legfontosabb eseménye a Szovjet belpolitikai és gazdasági életében, az orosz kommunista párt XVII. konferenciája volt, melynek főtárgyát a második ötéves terv kidolgozása képezte az 1933—37 időszakra.

Az első Pjetiljetka részben csütörtököt mondott, másrészben pedig jelentős eredményt mutatott föl, mely hatással volt bizonyos mértékben úgy az európai, valamint az amerikai piacra is. A legjobb példa erre a fadumping. Óriás mennyiségű fát dobott az SSSR világpiacra és oly olcsó áron, hogy a faiparral foglalkozó államok fakitermelői, ebből az árból még a kitermelési rezsit sem fedezhették volna, nem említve a szállítási költségek és a fa értékeit. Ezzel szemben az első terv leggyengébb pontja a vasúthálózat tervbe vett kiépítése.

A második Pjetiljetka még szélesebb mederben igyekszik kiépíteni az SSSR. iparát, tüzelőanyag és nyersanyagtermelését, mezőgazdaságát; valamint fokozottabb mértékben folytatja az SSSR. elektrizálását és közlekedési eszközeinek kiépítését.

Gigantikus tervek, fantasztikus számok mutatják Oroszországnak a következő 5 év gazdaságának és iparának útját. Az új terv szerint, 350 százalékkal akarják emelni az 1932-iki termelést.

A köszén termelést az 1937-iki évre 220 millió tonnában állapították meg, mely a világ jelenlegi széntermelés $\frac{1}{6}$ része, a kőolajtermelést pedig 20 millió tonnára akarják emelni.

A vaskohászat 1937-ben köteles 22 millió tonnát szállítani. Ha evvel most szembehelyezzük Anglia évi vastermelését, mely évenként 6 millió tonnát tesz ki és ha szemügyre vesszük az Északamerikai Egyesült Államok vaselőállításának fejlődését, mely az elmúlt 5 év alatt közvetlen a gazdasági világkrízis előtt 6—7 millióval gyarapodott, akkor belátjuk, hogy mily merész elgondolást jelent ez a nagy szám.

Ennek a két iparágnak a fejlesztése magával hozza a közlekedési lehetőségek kiépítését. A vasuti hálózatot 30,000 km-rel ki akarják bővíteni. Egyes vasutvonalak elektrizálása az új követelményeknek megfelelő hatalmas, modern mozdonyok építése szintén hozzátartozik a tervezet kiviteléhez. Nagy mértékben meg akarja gyarapítani a Szovjet légiközlekedési eszközeinek számát, az autóbilgyártást évi 300—400 gépkocsiban állapítja meg, melynek fejlesztése folytán természetesen az utak rendbetartásával és építésével szintén ilyen arányban kell foglalkozniok.

Megszédítő a Szovjet villamosítási terve. Az eddig elért 1.75 milliárd KWH évi energia előállítását fel akarja emelni 100 milliárd KWH-ra tehát 5 év alatt meg akarja 58-szorosítani. Hogy ez milyen merész állítás, az avval bizonyítható a legjobban, ha megint más államok fejlődésével húzunk párhuzamot. Anglia 1924-ben 10.9 milliárd KWH fejlesztett és azt 1929-ben 16.3 milliárd KWH-ra sikerült felemelnie. U. S. A. 1925-ben 65.8 milliárd KWH-t termelt, 1929-ben pedig a dupláját 125 milliárd KWH-t.

A vegyiparra ezuttal nagy gondot helyeznek, mert ennek fejlődése az elmúlt 5 év alatt nem tett eleget a terv követelményeinek. A kémiai gyárak számát növelni akarják, hogy elsősorban az egész ország műtrágya szükséglete biztosítva legyen.

Az új Pjetiljetka a mezőgazdaságra nagy feladatokat hárít. A gabona termelésnek, mely a Szovjet egyik főkivitele 1937-ben el kell érnie az 1300 millió mázsát; a kender és pamuttermesztést meg akarják kettőzni, a cukorrépa termesztést megháromszorosítani. Hogy, ezeket a számokat elérjék, a mezőgazdaságot el kell látni modern gazdasági gépekkel, föl kell állítaniok traktor állomásokat.

Az új terv nagy investációkat követel, mely rengeteg pénzt emészt. Hogy a szovjetnek mennyiben fog sikerülnie a szükséges tőkét előteremtenie és miből, azt nem tudjuk. Idegen valuta szerzési lehetőségei igen csekélyek. A két fő export cikk, a fa és a gabona árai egyre inkább süllyednek. A Szovjet el van adósodva — hitelezői egyre zaklatják. Legnagyobb hitelezője Németország (1 milliárd márka) maga is csődvesztéllyel küzd.

Külföldi mérlegének aktívája nem teszi lehetővé a fizetési eszközök előteremtését. A szovjet kereskedelmi mérlege ugyanis az 1931-iki év első felében 150 millió passzívával zárult. Ezt a passzívát a kormányok és gazdasági szervezetek még dumping ellenes rendelkezésekkel — vámtörvényekkel növelik. Még azon államok is visszanyerték gazdasági mérlegük egyensúlyát, amelyekkel szemben Oroszország aktívákkal dolgozott.

Az orosz állami jegybank évi készlete sem nyújt elég fedezetet az adósságok törlesztésére. Németországi adósságának törlesztése következtében ércpénz fedezete leszállt 600 millió aranyrubelre, ugyanakkor bankjegyforgalma 2 milliárdról fölszokott 2.5 milliárd-ra.

Két út áll Moszkva előtt: infláció és moratorium. Minden erőfeszítésük arra irányul, hogy valamiképen devizákhoz juthassanak. Eladják műkincseiket, ritkaságaikat elkótyavetyélik, csakhogy devizákhoz juthassanak. Ennek ellenére devizaállományuk az 1928-as 80 millióról 47 millióra csökkent alá.

Németországon kívül Anglia 200 millióval, Amerika 160 millióval, Lengyelország, Ausztria, Japán, Olaszország stb. további 210 millióval vannak érdekelve. A hitelezők várhatják, mikor fizet majd a nagy adós és ezek maguk is mind a gazdasági világrkrisis pókhálójában vergődő állatok.

Egy esetleges orosz moratorium szintén válságossá tehetné Európa amugyis teljesen alámosott gazdasági helyzetét.

A második pjetiljetkának főcélja Oroszország gazdasági önállósítása. Ha ez az új terv oly mértékben, mint az első sikerülni fog, akkor már teljesen elérte célját. Ez természetesen nem fog minden hatás nélkül maradni a kereskedelemre. A világpiac lanyha, sem Európa, sem Amerika nem tudja elhelyezni iparcikkait a világpiacon. Az államok túltermelése, gazdasági és financiaális letörése, az egész világon válságot szült, melynek megoldása nehézségekbe ütközik. A nemzetközi áruforgalom stagnál. Minden állam saját zsirjába ful. Ha Oroszország termelési lehetőségei annyira ki fognak fejlődni, hogy már túltermelést produkálhat, akkor el fogja árasztani a világpiacot dumping áruival és olcsó áraival egy általános munkanélküliséget fog előidézni, mely forradalomhoz kergetné Európát. Ez lenne Oroszország leghathatósabb fegyvere és sakkhuzása a kapitalista Európával szemben. *Ha a nyugati államok kapitalistáinak kapzsisága és rövidlátása meg nem szűnik, egy oly válságos helyzetbe juttathatják Európát, mely aztán egyenesen a Szovjet karjaiba rohan. Ők felelősek Európa sorsáért, az ő lelkiüket terheli majd a sok ártatlan ember vére.*

HEINRICH BRÜNING

III.

Marcus v. Riccabona S. J.

Mint diák ment Brüning a háborúba és mint érett ember tért vissza hazájába. Minden elvontság, szép-lelket keresés, műkedvelősködés lepergett ott róla. De ezekre úgy sincs szüksége a hazatérőnek, aki miután a háborút a fronton átszenvedte, mindenét feláldozta, itthon szeme előtt látta a népet sujtó forradalmat, éhínséget és kétségbeesést. Elérkezettnek látta az időt arra, hogy áldozatosan küzdjön, dolgozzon, az újjáépítés munkáján. Életének ezentul csak egy célja, akarata, kötelessége és szenvedélye volt: *a politika*.

A következő fejlődési fokokat csak éppen érinthetjük, de mind-egyikre alkalmazhatók biográfusának ezen szavai: *»Brüning a következő években valósággal szerzetesi önzetlenséggel áldozta fel magát a saját maga választotta kötelességének. Hivatásának úgyszólván fanatikusa lett a fanatikus erényeivel és hibáival együtt.* Minden pihenésről és szórakozásról lemondott munkája javára. Saját magát olyan rendszabályoknak vetette alá melyek az aszkézis határain jártak. Tárgyilagossága olyan fokot ért el, hogy szinte elhomályosodott a látóköre a nemtárgyilagos működési lehetőségek és megmérhetetlennel szemben. Soha sem gondolt a személyes mellékhatásokra, önmagát nem igyekszik előtérbe helyezni, magának semmit sem igényel, már szinte tulságosan szerény és hiúság nélküli.«

Első munkatere *a münchen-gladbach-i katolikus népegyesület volt* melynek jelentősége a katolikus munkásmozgalom teoretikus fejlesztése és praktikus keresztülvitele szempontjából megbecsülhetetlen. Onnan Berlinbe került mint Dr. Sonnenschein titkára és munkatársa. Hogy eme tevékenységét méltányolhassuk ismernünk kell főnökének a világvárosi pap-apostolnak működését. De *Sonnenschein* csak átmenet volt számára ott érte életének sorsdöntő fordulata.

1919 őszén Stegenwald népjóléti miniszter, ki a keresztény ipartestületeknek hosszú éveken át vezetője volt, Dr. Sonnenscheint kérte meg arra, hogy részére az új katolikus nemzedékből egy megfelelő magán-titkárt ajánljon. Így került Brüning november 1-én új hivatalába.

Stegenwald egyszerű asztalosmesterből küzdötte fel magát. De nem maradt meg az iparosok közmondásossá vált szűk ideológiájában, hanem ma politikai értelemben Németország egyik legmesszebbrelátó konstruktív egyéniségének mondható. Stegenwald ideája: katolikus és nemzeti alapokból kiindulva a marxizmussal ellentétben a pártok közötti különbségeket áthidalni és konfesszió és társadalmi állások felett egy életre való, ebben az értelemben konzervatív pártot alakítani. Az első lépés ehhez a *»Német ipartársulati szövetség«* volt, mely egyesületbe csoportosította Stegenwald kimondhatatlan fáradozások árán a keresztény és nemzeti alapon álló munkásokat, alkalmazottakat hivatalnokokat. Ennek a nagyon heterogén és nagyon ifjú egyesületnek a vezetésében kellett Brüningnek Stegenwaldot támogatnia. Midőn 1921-ben Stegenwald porosz miniszterelnök lett, Brüningre hármlott az ügyek vezetése. Elképzelhető, hogy milyen súlyos feladat várt rá, mennyi tapasztalatot, türelmet, határozottságot és hozzáértést kívánt ezeknek a konfesszió tekintetében különböző és meglehetősen önállóan vezetett csoportoknak az összetartása. És mindehhez hozzájárultak azok a nehézségek melyekkel a fiatal akadémikus, a még mindig »öntudatos« munkásokkal való közlekedésben találkozott. De Brüning mindinkább megnyerte bizalmukat. Rájöttek

hogy ez az »iskolázott« *nem csak kenyérkereseti szempontokból lett ipartestületi hivatalnok, hanem meggyőződésből működött a munkásmozgalomban és erős praktikus szociális érzékkel bírt.* Ezt megtanulta a harcra és Sonnenscheinál.

A mostani helyzetben, midőn a politikát és a gazdasági kérdéseket elhatárolni nem lehet, Brüningnek, mint az egyik legnagyobb gazdasági egyesület vezetőjének, foglalkoznia kellett politikával is. Figyelemmel kísérte Németország bel- és külpolitikai helyzetét és különös szépséggel tekintett a pénzügyi politikára. Láta ugyanis, hogy milyen nagy befolyással van a pénzügyi helyzet gazdasági inségek idején a politikára. Ezért specializálta magát mindinkább a pénzügyi kérdésekre, belemélyedt ismert alaposságával ezekbe a problémákba. Így érthető, hogy Brüning volt a Centrum legjobb pénzügyi szakértője még mielőtt képviselőnek választották volna.

1924 tavaszán meghalt egy Centrum-párti képviselő, aki az adóbizottságban a munkásfракciót képviselte. Stegenwald kívánságára Brüninget jelölték a helyébe. Brüning nem szívesen vállalkozott: Egyrészt mert ez ipartestületi tevékenységében hátráltatta, másrészt, mert nem szerette a nyilvánosságot és a sok beszédet. Végül mégis jelöltette magát a breslaui választókerületben és megválasztották.

A birodalmi gyűlésben már elejétől fogva szilárd pozíciót szerzett magának. Azonnal beválasztották az adóügyi bizottságba és ott fölényes szaktudásával elvitázhatatlan tekintélynek örvendett. Már akkor könyörtelenül küzdött az adók megszigorításáért, óvatosságot ajánlott az akkori látszólagos konjunkturával szemben, később — úgy mondta — annál nehezebb lenne egy visszavonulás. Az akkori parlamentáris módszerek mellett nem tudott mindég eredményt elérni, azonban majdan mégis neki kell a szigorú takarékoság útját járni.

Az akkori idők egy kis jellemzése: Brüning a tisztviselőfizetések emelése ellen dolgozott. Nem mint munkásképviseelő, de mert előre látta, hogy ez az általános béremelést és ezáltal a drágasági hullám bekövetkezését vonná maga után. Azt hitte sikerült kereszttel vinnie javaslatát, azonban külföldre kellett utaznia és ott az újságból értesült arról, hogy a pénzügyminiszter az ellenpártnak engedett. Vissza érkezése után levonta a »saját« konzekvenciáját és fizetését ezentúl a következő alacsonyabb fokozat szerint állapította meg.

Brüning a pénzügyi kérdések mellett az egyéb politikai problémákat sem tévesztette szem elől. A külföldi nagy lapok tanulmányozása napi programjához tartozott. Kiküldetéseinek igyekezett ismereteit bővíteni. 1926—27-ben Angliában és Braziliában járt. — Minél jobban előtérbe kerültek a pénzügyi kérdések, különösen a jóvátételi viták folyamán, annál inkább került Brüning az elhatározások gócpontjába.

1928-ban a Centrum új vezért kapott *Kaas* prelátus személyében, ki ezt a kötelezettséget csak úgy vállalta, ha Brüninget munkatársul kapja. Kaas később így nyilatkozott: *Szisztematikusán töltöttem őt az első sorba, mert megláttam benne a szintézist a gondolkodás és cselekvés között, amelyhez hasonlót csak a régi görög államférfiaknál találhatunk.* — Brüningnek búcsút kellett venni a német ipartestületek vezetésétől. 1929-ben elnyerte az elsőséget a birodalmi gyűlésen a Centrum szakosztályelnökségében és ezáltal a párt közvetlen vezetését. De a nagy nyilvánosság még mindig nem ismerte Brüninget, az újságok alig említették a nevét. Az utolsó fordulatot egy fontos találkozás hozta meg számára. — Átadom a szót életrajzírójának: »Mint a frakció elnökének tisztelegnie

kellett a birodalmi elnöknél, ki tekintve Brüning nagy szerénységét, még alig tudott róla. Első pillanattól fogva nagy bizalmat érzett egymás iránt ez a két nagy ember. Brüning a nyugodt, önfegyelmezett ember, ki halkán, de világosan elmondta mindazt, amit mondania kellett, ki egész lényében a porosz tiszt legszebb tulajdonságait mentette át a politikába, éppen a megfelelő ember volt az idős generális számára. A rokonérzés csalthatatlan ösztönével azonnal meglátta benne a *megbízhatóságot és önzetlenséget*. — Brüning életének talán legfontosabb pillanata volt ez, midőn Hindenburg a keletelbai protestáns és a négy évtizeddel fiatalabb westfáliai katolikus anélkül, hogy kimondták volna, szövetséget kötöttek Németország javára. Csak hónapok múlva lett olyan a helyzet, hogy ennek a két embernek a vállára helyeződött mindaz, amit még német államnak neveztek. — 1930 elején a politikai barométer vihart jelzett a hágai konferencia és a Joung-viták folytán... A nagybeteg Müller birodalmi kancellár nem tudott már megbirkózni a mindinkább tornyosuló nehézségekkel s midőn kabinetije egy részletkérdésen megbukott, Hindenburg bizalma Brüninget emelte Németország vezető államférfia helyére. — Brüning további sorsát és ténykedését már nem követhetjük, hiszen itt csak bizonyítani akarjuk, hogy ez az ember könnyörtelen igazságérzettel küzdött a célért, melyet szolgált s bármennyire a háttérben akart maradni a körülmények az első sorba állították: a nép vezérének felelősségteljes pozíciójába.

Hogy Brüning a reá háramló feladatokat, melyek azóta egyre halmozódnak képes lesz-e megoldani, azt senki sem tudhatja. De Brüningnek *mint embernek* a megítélésénél nem ez a fontos. Belénk oltotta azt a hitet, hogy ha önzetlenségén, érzelmi tisztaságán, gondolatbeli fegyelmezettségén múlva a dolog, ő minden ellenséggel és veszéllyel szembe szállna. Csakhogy ma egészen más a kérdés: méltó lesz-e a nép az ilyen vezetőhöz?

Sport és katolicizmus

I A sporttörekvések helyes értékelése

Bartha Béla

Nem véletlen, hogy ha a modern embertípust ábrázolni akarják, akkor vagy egy technikus munkást, vagy egy sportembert állítanak elénk; egy boxbajnokot, egy soffőrt, vagy hasonlót.

Korunknak szociális jellege mellett, amit legfőképen a technikai haladás korlátatlansága teremtett meg, egy másik kidomborodó jellemzője, a materializmusnak egy újabb fajtája, finomabb kiadása, a sport-szenvedély.

Nem régen a sport még csak az igen jól szituált emberek kedvtelése volt csupán. Ma azonban már népsportról is beszélhetünk. S amikor a nemrég elhalt Karl Sonnenschein »Notiz«-aiban azt látja az ember maga előtt, hogy a Keleti-Tenger partvidékeinek »week-end«-je nem más, mint egy hétről-hétre meginduló népvándorlás, mikor a nyári hónapokban a városok folyói mentén a fürdőzők tömegeit láthatjuk a vonatokról, akkor a sport kérdése nem hagyhatja oly nyugodtan a szemét nyitva tartó katolikust.

Ma embereket látunk, kiknek mindenük a sport. — Tanításokat hallani, melyek szerint a testi kultúra sarokpontja minden egyéb kultú-

rának, mértéke minden dolgoknak, az egyedüli eszköz, amely a ma emberiségét minden bajból és nyomorúságból kivezeti.

A modern emberek óriási tömege, mint a kultúrétet legmagasabb rendű kivirágzását üdvözli a 'sportéletet. A munkás — bár a testi munka rabja, — alig várja, hogy lerázhassa a heti robotot s aztán beleveti magát az egyedül üdvözítő s megnyugtató sportolásba.

Ki tudja összefoglalni a modern sportélet ezer meg ezer megnyilvánulását? Hiszen már sportenciklopédiát kell áttanulmányoznunk azért, hogy e rengetegben egy kis áttekintést szerezhessünk magunknak. Ime: a nemes atletikán kezdve egészen a nehéz atletikáig, ami a birkózó és boxsportot jelenti, jön a vízi sport, s annak különféle változata: úszás, vízpoló, műugrás, evezés, egészen a strandfürdőzésig. A téli sportok világa: a sí, kocsolya, ródli, bob és jég hockey. Majd jönnek a hárcias koroknak megbékélt formáju emlékei: a lovagló és vadász-sport, a vívás és céllövészet. S mit szóljunk a turistaságról, amiből egész népek teremtenek existenciát (Svájc, Ausztria), vagy az alpinizmus rengeteg emberáldozatairól, miket a csúcsok tövében mutat be az emberiség? De ott van a torna s a torna és tánc keresztezéséből előállított ritmika, mint a szépség és esztétika előharcosa. S az emberi zsenialitás alkotta játékszer a labda mennyi sportot teremtett meg egymaga. A tenisz, a golf, a hockey, s végül a legnépszerűbb: a football, mind egy-egy labda körül forgó véha világesemény. S a végeken jönnek a modern technika sportjai: a kerékpár és motorsport, az automobilizmus s az aviatika. Jön azután a legeslegvégén, a talán legkomolyabban veendő *cserkészet*. — S ha hozzávesszük, hogy a sport ma már az államok háztartási költségvetésében is ott szerepel s a kötelező testnevelés militarista szellemű intézményének szükséges voltát is mind sürrűben lehet hallanunk, akkor be kell látnunk, hogy a *sport problémáját nem lehet valami könnyen szerzett előítélettel elintézni*.

Itt csak a helyesen alkalmazott kritika vezethet jóra, mely megállapítja, mi az érték s mi nem, a modern sporttörekvésekben. — Annyi tény, hogy a sport ma világjelenség. Hogy tele van tulzásokkal s hogy épen ezekbe ütközünk bele: az is igaz. — *De a katolicizmusnak mindenkor hivatása volt az életnek új áramlásait az örök értékek fényénél megvizsgálni, a bennök rejlő jót felfedezni s a jóhoz hozzátapadt rossztól elválasztva, azt az emberiség számára hasznosítani.*

Mielőtt valamit értékelésünk tárgyává tennénk, tudnunk kell, mi is akar az lenni.

A fellendült magyar sportéletnek egyik neves szellemi munkása, *Siklóssy László dr.*, ilyen meghatározását adja a sportnak: »A sport az a játék, mely egyoldalú hivatásunkat kiegészíti és egyéniségünket a tökéletesség felé viszi.« A sport ily módon játék volna, mely az ember egyéniségének kialakításánál kiegészítő és tökéletesítő hivatással bír.

Mi induljunk ki az angol szóból. Sport, annyit jelent, mint játék, kedvtelés, szórakozás s valóban ezek teszik a sport fogalmának leglényegesebb tartalmi jegyét, amit azonban még jobban szíjjel kell szednünk s kiegészítenünk, hogy a sport teljes fogalmát kimeríthessük.

A sport elemei a következők: a játék. Ám mi más a játék, mint szórakozás, pihentető foglalkozás, amelynek eredménye a test és lélek felfrissülése, munkaképessé válása kellene; hogy legyen.

De feltétlenül kiemelendő a sportnak azon törekvése, hogy a *testet* igyekszik elsősorban felfrissíteni, erőben tartani sőt az ifjukorban egyenesen kiépíteni.

Viszont, mint természetszerű következmény jelentkezik a sportolás által frissé vált testben a lélek felüdülése, amit a régiek jól ismert sportaxiomája emel ki: *Mens sana in corpore sano*.

A sportnak tehát egyik főiránya a test s közvetve a lélek felfrissülésének, megújulásának, erőben, munkaképességben való tartásának keresése s mindez valami kedves foglalkozásnak, a játéknak keretében.

A sportnak azonban egy másik jó nagy csoportja az emberen kívül álló *természet felé fordul* elsősorban s csak másodlagosan kíséri az emberi szervezetnek nyújtandó előnyöket. A természet élvezete egyrészt (ilyen a turisztika) vagy a természet legyőzésének öröme másrészt (ilyen az automobilizmus vagy az aviatika) az amit bennök keres a sportoló. Mert az utóbbiak is sportok, bár nem jelentik minden esetben a test felfrissülését vagy az egyéb ehhez hasonló cél elérését.

Végül feltétlenül különbség teendő a kedvtelésként űzött amatőr sport s a hivatásszerűen, a megélhetésért vállalt professzionista sport között.

Csak *mellékesen* kerülnek a sport fogalmához a következő elemek: A *versengés*, amely nem lényeges része a sportnak; bár gyakorlatilag kevés oly sportolást találunk, mely nem volna verseny, vagy versenyre való előkészület. Az 1933-as gödöllői cserkész világtáborozás már előre törölte a cserkésztestvéri érzületre egészségtelennek bizonyult pontverseny-minősítést.

Még inkább per accidens kerül a sporthoz, annak az *érzékliség* szolgáltatába való állítása. Az úszás-sport, de a strandolásban, úgy, ahogy az dívik, már sok a töle tulajdonképen idegen elem.

A sportnak egy jó része *nem a legnemesebb emberi indulatok* ki-elégítésére szolgál a gyakorlati életben.

A tribünöknek üvöltöző tíz- sőt százazres tömegei tulajdonképen nem sportolnak s az ilyen »mérkőzések« a multnak cirkuszi játékaival igen rokonjelenségek.

A sport lényegétől távolabb eső, de gyakorlatilag töle nehezen elválasztható valami a sportolók *megszervezettsége* s ennek mikéntje — amikor is a sportot különféle politikai s egyéb érdekek szolgálatába állítják.

Annyi tény, hogy igen csekély a magányosan sportolók száma s a *l'art pour l'art* elve itt sem érvényesül; szín nélküli sportolók vagy sportolás alig létezik, bár a legideálisabb az volna, ha a sportot magáért a benne rejlő jóért üznék az emberek.

Ha az igazság spektroanalízisével így szétbontottuk a sport szó elég tarka tartalmát, elég könnyű az ítéletet felette meghoznunk.

A *sport tulajdonképeni tartalma feltétlenül tiszta érték*. A test és lélek felüdülése, a testi és szellemi erők ruganyosságban tartása, annak növelése a mértékletes, célszerű s minden idegen és főleg káros elemtől mentesített sport az emberiségnek nagy, igen nagy áldása.

S ha a modern ember a helyes sport ápolásával áll elibénk, úgy az a mult emberével szemben, aki ezt bizony elhanyagolta — mint több-ember áll előttünk.

Lehetetlen fel nem ösmernünk a sportnak s az önmegtagadás szellemének közeli rokonságát. A helyesen értelmezett sportban a lelki élet számára nyerhetünk igen hatalmas segítő. Az igazi sportembernek mértékletessége, állandó egyensúlyra való törekvése, az, hogy kerüli a felesleges, sőt káros élvezeti s izgató szereket, hogy itt-ott nagyobb erőfeszítésekre edzi énjét, hogy az erősség az ideálja s nem az elpuhu-

lás vagy kényelem — ez mind a lelki ember tipusával igen rokon valami.

Főképpen pedig, ha észrevettük azt a fontos momentumot, hogy a sport egyik hivatása a *testnevelés*, vagyis a *test és lélek helyes kibontakozásának elősegítése az ifjú emberben*, akkor el kell ismernünk, hogy a helyesen értelmezett sportban oly természetszerű *nevelőeszköz* áll az ifjúság nevelésével kötelességszerűen foglalkozó Egyház számára, hogy ennek elmellőzése s a *pusztán* spiritualizmusra való törekvés igen sokban oka lehet annak, ha az ifjúságért vívott harcban lemaradunk. Vagyis röviden: *A lelkiségbe több hygiénát!* A test és lélek egysége oly szempont, amely az ember helyes megítélésénél soha sem mellőzhető.

A katolicizmusnak tehát bele kell állania a modern világjelenségbe, amit sportnak neveznek. Bele kell állania többféle szempont miatt. Bele kell állania, hogy felhasználhassa a maga számára is mindazt, ami benne érték. De bele kell állania azért is, mert abban, amit sportéletnek neveznek, sok az emberiségre káros és veszedelmes elem s ezek az Egyház számára fontos etikai feladatokat jelentenek. *A hygiéniába a telkiséget s erkölcsöt belevinni*, ez a katolicizmus feladata.

Vos estis sal terrae; az élet sava ti vagytok, mondja nekünk e téren is az Üdvözítő. Omnia probate, quod bonum est tenete! A mindennel való foglalataskodás, azért, hogy a benne rejlő jót feltaláljuk, Szent Pál s a mi vezérelvünk kell, hogy legyen, különösen itt, ahol világjelenségről van szó.

(2. rész következik.)

A liturgia szociális értékeiből

A BÉKECSÓK

Korompai József dr.

Sajnos, a békecsók is lassan lekopott liturgikus használatunkból. Sok más, szép, régi szokással együtt. *Minden lekopott, ami a hívőknek tevőleges szerepet juttatott.* A tevőleges szerep a papra és a minisztránsra szorítkozott. Meg van még a békecsók — igaz ugyan, hogy eléggé csökevényes formában — az asszisztenciás nagymisékben. De a világi hívők irigykedve nézik, hogy a papok csak egymásnak adják át a békeüdvözlését, amelyet a miséző pap az oltáron nyugvó Krisztustól hoz. Székesegyházakban még a kanonokoknak jut belőle. Senkinek másnak. A Krisztus békéjéből, amelyet Ő nekünk hagyott. Nem úgy, mint a világ adta nekünk az Ő békéjét. Pedig a békecsók korából maradt fenn még a falusi templomoknak az a szép szokása, hogy külön oldalon ülnek a férfiak és külön oldalon a nők. Így óvták meg a békecsók komolyságát. A liturgikus csók nem szenvedély kifejezése. Tiszteletteljes főhajtás; majd pedig fegyelmezetten tesszük karunkat annak a karja alá, aki a békecsókot hozza. Azután egymás mellé tesszük arcunkat. Pax tecum (béke veled) — ezek az üdvözlő szavak. Et cum spiritu tuo (Teveled is) — ez a felelet. Ismét egy tiszteletteljes és kölcsönös főhajtás. Ez a békecsók. Hiányzik belőle minden szentimentalitás. Az örökkévalóságnak a hangfogója ereszkedett rá emberi érzéseinkre. Felémelkedtünk vele a menyországba, ahol az emberek »nem házasodnak, hanem olyanok lesznek, mint az angyalok« (Máté 22. 30.). És a templomban nemcsak rokonszenves emberek mellé kerülünk, hanem mások mellé is. És azokat is üdvözlünk kell Krisztus szeretetével, aki azt mondta: »Ha csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, — és ha csak azokat köszöntitek,

akik titeket köszöntenek, mi különöset cselekesztek? Ezt megteszik a pogányok is.» (Máté 5. 46. 47.) És átadja a szeretet üdvözlését az úr a szolgának, a cseléd az úrnőnek, a szlovák a magyarnak, az ilyen párti az olyan pártinak. Mert ott csak keresztény kereszténnyel áll szemben. Testvér testvérral. Isten gyermeke Isten gyermekével.

A békecsók bevezetésének közvetlen alapja a Mester következő szavai a hegybeszédben: »Ha ajándékodat az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije, hagyd ott ajándékodat és menj, békülj ki felebarátoddal. Aztán gyere vissza és mutasd be ajándékodat.« (Máté 5. 23. 24.). Ezt a parancsot teljesítették keresztény őseink közvetlen a szentáldozás előtt, amikor az oltárhoz járultak áhítatuk adományával. Agnus Dei után, közvetlenül az áldozás előtt van ugyanis a békecsók.

Két nagyon fontos momentuma van a békecsóknak szociális szempontból. Az egyik: a megbocsátás, elengedés, jóvátétel, kiegyenlítődség gondolat, amelyre fentebb már utaltunk. Ennek kellene végbemennie minden misén, hogy áhítatunk ne legyen képmutatás. Enélkül Istentiszteletünk nem krisztusi, nem keresztény, hanem pogány. Mert hiszen azt a »pogányok is megteszik«, hogy csak a nekik rokonszenveseket zárják szívükbe. És ennek a keresztény érületnek ezt a kifejezését mi kizártuk liturgiánkból! Következményeit látjuk. A másik fontos momentum az, hogy templomainkból elveszett a közösség. Nem a közönség, hanem a közösség. A közönség, a publikum még nem közösség. A szervezeten közönség, amely véletlenül verődik össze, csak tömeg. A tömeget a szervezetség teszi közösséggé. A falusi plébánia-templomokban többnyire meg van még a közösség is. A plébánia hívei vannak mind együtt s a pap, aki az áldozatot bemutatja és prédikál, az ő lelkipásztoruk. De a városi templomokban, ahol szerzetes-templomok is vannak, sokszor reggel határozza el valaki, hogy melyik templomba menjen misére. Itt az időpont, a távolság, a megszokás az irányadó és nem a lelkipásztornak és híveknek szervezett közössége. Itt imádkozó individuumok vannak egymás mellett, anélkül, hogy ismernék egymást, vagy valami különösebb köztük volna egymáshoz. Tehát nincs közösség. Itt tehát elmarad a közösségnek az az óriási nevelő, sodró, ellenőrző, egymást kiegészítő, az egyénre visszaható hatása. Az ilyen mise csak névleg »közös« istentisztelet. Csak elméletileg az, de gyakorlatilag nem. Itt nincs az egyházközségnek közös ünnepe, közös érdeke, közös bánata. Itt nem érvényesül a szolidaritás, itt nem büntető szankció a kizárás, mert akkor a jövő alkalommal más templomba megy a botrányt okozó keresztény. Minden kis egyesület életében a legvégső fegyelmi eszköz a kizárás, mert minden egyesület féltékeny a hírnevére. A mi szétesett közösségünkben elveszett a kizárásnak, az exkommunikációnak, ez a fájdalmasan érintő és megkövetésre késztető mivolta is. Nincs kontaktus lelkipásztor és hívő között. Nincsen hívő és hívő között sem. Az áldozás, vagyis a »Communio« szentsége is egészen individuális jellegűvé változott. Communio — egyesülés. Ugy magyarázzuk, hogy a hívő egyesülése Krisztussal. Ez az individuális értelmezése a szónak, a szociális azonban ez: a hívők egyesülése Krisztusban, az Egyháznak következő imádsága alapján, amelyet a hamvazószerda után való péntek Postcommuniójában imádkozunk, vagyis rögtön az áldozás után: »Önts belénk, Urunk, szeretetednek Lelkét, hogy akik egyazon mennyei kenyérrel táplálkozunk, egyek (egyetértők) legyünk a hozzád való áhítatban is.« Ime, ez a communio őskeresztény jelentősége. A szent kenyér összekötő kapocs,

»vinculum unitatis«. Már most: ami a békecsókot illeti, ez is összekötő kapocs. Föltételezi a közösséget. Föltételezi azt, hogy »közük« van egymáshoz a közösség tagjainak, mert ismerik egymást, mert megbocsátani valójuk van. Mert a közösségnek esetleg megbontott békéjét kell a békecsókkal helyreállítani, hogy helyreálljon a közösség egyensúlya, mielőtt ugyanazt a szent kenyeret vennék magukhoz. Minden misén összekovácsolódik, megújul, megerősödik a közösség. *Ez a fölséges szociális érték veszett ki a békecsók elmaradásával egyházi életünkéből.*

A következő kérdés az, hogy tényleg el kell-e hagyni a békecsókot? Felelet: nem kell, mert semmiképpen nincs eltöltve. Láttam nagyvárosi plébániatemplomot, ahol modern stilizálással próbálták a közös misén a békecsókot átadni olyanformán, hogy az egymás mellett állók kézfogás kíséretében mondták egymásnak az üdvözlő szavakat. Ahol meg van a nem szerinti elosztás a templomban, ott meghajlással is átadhatják, olyanformán, ahogy a kanonokok a stallumban. A mise rubrikái nemcsak a nagymisére írják elő a békecsókot, hanem a komunitásban mondott kismisére vonatkozik a Missalenak ma is érvényben levő rubrikája, amely a csendes misére vonatkozik és így szól: »...amennyiben pedig (a pap) a »békét« át akarja adni, megcsókolja a közepén az oltárt és a béke átadására szolgáló eszközt (rendesen fémfeszület, ezért nevezik pacificalénak), melyet a jobbján térdelő minisztráns nyújt át neki...« (Rit. Celebr. Miss. X. 3.) Ezt a feszületet a minisztráns is megcsókolja és így feleli az »Et cum spiritu tuo-t. A minisztráns azután a rendes módon adja tovább a békecsókot a többieknek. Tehát az érvényben levő rubrikák szerint az asszisztenciás nagymisében a diakonus veszi át a békecsókot (feszület nélkül) a miséspaptól, a csendes misében pedig a minisztráns veszi át a feszülettel. Hová lett ennek a rubrikának az alkalmazása? Miért sikkasztottuk el? Leráztuk ezt a szociális kapcsolódást kifejező és az arra emlékeztető cselekményt. Mert nem éreztünk testvéri köteleket egymás iránt, semmi »közünk« nem volt egymáshoz.

Kis diák koromban Pozsonyban betévedtem egyszer a baptisták imaházába a Zöldszoba-utcában. Éppen békecsókot adtak egymásnak. Nagyon megkapta kisgyerek-fantáziámat ez a kép: hogy összetartanak ezek és milyen szeretettel vannak egymáshoz! Pedig, ha megtartjuk az Egyház szándékát, akkor katolikus templomban kellett volna először ebben az élményben részesülnöm.

A KOMÁROMI P. K. szeptemberben és a karácsonyi szünidő alatt (ekkor járt ott Pfeiffer Miklós dr. kanonok is) több összejevetelt tartott. Most a husvéti iskolai szünet alatt ismét teljes létszámú taggyűléseket tartott. Ezeken részint szervezési ügyeket tárgyaltak meg, részben pedig hittani és szociológiai kérdéseket vitattak meg, mint állandó program-pontot, hiszen az egyesület elsőrendű célja éppen a világnézeti kérdésekben való tájékozódás és a kat. gondolat mellett való állásfoglalás. Ugyancsak a husvéti szünet alatt a kongregáció gyűlésére is ellátogatott a Prohászka-Kör, ahol részben előadással, részben pedig világnézeti kérdések megvitatásával tették élénkebbé különösen a nagyobb fiuk szemében a kongregáció gyűlését. Figyelmet keltett ifj. Alapy Gyula előadása a főiskolás mozgalmak történeti összefoglalásáról, Pfeiffer Lászlónak pedig a szociológiai fejtegetése, melyekhez a jelenlevő kongreganisták is és a Prohászka Kör tagjai is hozzászóltak. — A Kör aztán még felvette a nyári Prohászka-köri kongresszus gondolatát.

MOZGALMAINK

A *Prohászka-Kör* több vezetője március végén összejövetelt tartott Kassán, melynek célja a nyári program és az 1932/33 iskolai év munkatervének az előkészítése. A megbeszélés eredményének főbb pontjai:

I. Nyári munka.

1) A nyári vakációt felhasználjuk a *szociográfiai vándorlások* megkezdésére. Ezen vándorlások célja a szlovenszói falvak és városok társadalmi és gazdasági viszonyainak induktív módszerekkel való megismerése. — A szociográfiai vándorlások, melyek a Szt. György Kör által német mintára kezdett regösjárásokból fejlődtek ki s melynek megindítása főleg a marxista Sarló érdeme, tisztán adatgyűjtés és ténymegismerés jellegével bírnak. — A vándorlások 3—4-es csoportokban végzendők. Az adatgyűjtés főbb szempontjait kérdőívek alakjában adjuk ki a vándorlóknak. — A vándor csoportok az »Új Élet« szerkesztőségének jelentésként be, hogy mikor és hol fognak szociográfiai tanulmányokat folytatni. (Előzetes munkához forrásokul ajánljuk: Weis István: A mai magyar társadalom és A magyar falu c. műveit, A Sarló szociográfiai kérdőíveit és az Erdélyi Fiatalok falu füzetait.)

2) *Érsekújvári* tagjaink jun. 30-án, jul. 1-én és 2-án Érsekújvárott világnézeti és szociális kurzust rendeznek. Ezen kurzus kiinduló pontja lesz az évente egy-egy szlovenszói városban tartandó szociális hétnek. A részletes programot az Ú. É. juniusi száma közli. Egyelőre csak jelezzük, hogy mozgalmaink tagjainak és barátainak erre az időre ingyen ellátást (Koszt és lakás) biztosítunk.

3) A *tervszerű munkaterv előkészítésére július havában* a magyar cserkészek táborában megbeszélést tartunk. Pontos program az Ú. É. juniusi számában.

II. Az 1932./33. munkaév programja.

A részletes programot a júliusi országos megbeszélésünkön dolgozzuk ki. Az előkészítő bizottság csupán a főbb szempontokat szögezte le, melynek alapján a tervszerű program összeállítandó. E szerint:

1) A *mozgalom célja* a fiatal katolikus intelligencia világnézeti felkészítése. Az általános világnézeti alap megteremtésére egységes és tudományos szempontból helytálló előadássorozat dolgozandó ki, melynek alapján minden helyi szervezet egységes probléma körökkel foglalkozna. Ezen előadássorozatok célja a katolikus fiatalság körében egy egészséges, minden idegen behatástól függetlenített katolikus világszemlélet megteremtése. — Különös súly helyezendő a társadalomszemléleti kiképzésre, melynek feladata a magyar katolikus intelligenciát és a munkásságot egymáshoz közel hozni.

2) Az előadássorozatokon kívül néhány kultúrest tartása vált szükségessé, melynek célja a mozgalomnak szélesebb körben való propagálása és megismertetése. (Új Élet matiné.)

3) A tudományos munka elősegítésére Prágában központi könyvtár felállítása vált szükségessé, honnét minden szervezet a szükséges forrásmunkákat megkapja.

4) Az általános világnézeti megalapozó munka mellett szükségesnek látszott a mozgalom keretein belül egyes szakértelmiségek fiatalságának ideológiai mozgalmait megindítani. Így egyelőre:

a) a *nevelő fiatalság mozgalmának* a megindítása vált időszerűvé. A kisebbségi adottságok szükségessé tették a pedagógiai felkészült magyar, katolikus és szociális fiatal nevelő-generáció szervezkedését. A pedagógusok mozgalmának munká köre: a modern pedagógiai törekvések tanulmányozása, gyakorlati és világnézeti kritikája, a falusi és városi proletár ifjúság nevelésének kérdése, a fiatal tanító-nemzedék továbbképzésének feladatai és módja, kisebbségi és katolikus iskola-politika, stb. — A fiatal nevelők szakkérdéseik megvitatására a Világosság c. *pedagógiai* folyóiratnak hasábjain kaptak helyet. Az általános világnézeti kérdések tisztázását tovább is az Új Élet végzi.

b) A *fiatal orvosok* mozgalmának megindításánál főbb szempontok: a katolikus orvosi etika problémája és Szlovenszko egészségügyi vizsgálata. Ezen második pontnál keresendő a kontaktus más világnézeti orvosokkal is. — Az ifjúsági szemináriumokban a dilettáns tudományoskodás helyett a népegészségügyi problémák felszinentartása, mint elsőrendű feladat tűzendő ki.

c) A többi szakértelmiségek mozgalmának a megindítása, a következő év (1933/34) feladata.

5) a szakértelmiségek mozgalmával kapcsolatban megvalósítjuk a katolikus kultúr-kritikát és a szlovenszko magyar katolikus közönség katolikus kultúr-szemléletének kialakítására az Új Élet hasábjain több cikksorozatot indítunk meg, melynek feladata a kispolgári adottságok által kifejlődött téves kultúr-szemlélet revideálása

Irodalomszemléleti cikksorozatunkat szeptemberben indítjuk meg. A vezetésére *Possonyi László dr.-t* kértük fel. — A modern festészet, fényképészet, szociofoto, fotomontázs, stb. és építészet tanulmányozása szintén kezdetét veszi.

6) Külön kiemelendő a *népművelés problémájának* kérdése, melyet a pedagógusok mozgalma és a kisebbségi kérdés tudományos és gyakorlati analízisével foglalkozó jogászfiatalság tanulmányoz. Itt is kiemelendő a katolikus magyar kritikai nézőpont.

7) A munkásifjúsággal való kapcsolat felvételének módozatai szintén megtárgyalandók. Erre a munkakörre a nyári megbeszélések alkalmával külön bizottság létesül.

8) A katolikus sajtómunka tervszerűsítésének a kérdése felvetendő és a kérdés megoldásának módozatai kidolgozandók.

9. Külön kérdés a középiskolai ifjúsággal való kapcsolat felvétele. Az előkészítő-bizottság egy katolikus szociális kézikönyv kiadását látja szükségesnek.

10. A magyar kisebbségi munkában mindenkinek etikai kötelessége egyénileg részt venni. Természetesen csak az olyan megmozdulásokban, melyek nem bizonyos világnézeti csoportoknak elrejtését, vagy osztályérdekek leplezését szándékozzák. *Csak olyan magyar mozgalomban vehetünk részt, mely az egész kisebbségi magyar nép osztálykülönség nélküli érdekeit tartja szem előtt.*

11) A szövetkezeti kérdés tanulmányozását szükségesnek látjuk. — azonban szükséges leszögeznünk, hogy a szövetkezeti rendszert csak mint kisebbségi helyzetünkől következő szurrogátumot fogadjuk el megoldásnak a kapitalista társadalmi renden belül. (Hogy kapitalizmus alatt mit értünk I. P. Csávossy cikkét az Ú. É. 4. sz.-ban) s nem tartjuk lehetőnek, hogy bármely szövetkezeti rendszer is feltudja venni a versenyt a kapitalista imperializmussal. A teljes megoldás csak gyökeres társadalmi reform segítségével jöhet. A szövetkezeti mozgalomnak csak

időleges és helyi jelentősége van. Nálunk felhasználása megokolt és szükséges.

12) Az egész mozgalom programja úgy állítandó össze, hogy az ideológiai tisztítás minden kispolgári és reakciós velleitástől függetlenül egy magyar katolikus szociális beállítottságu értelmiség megteremtésével végződjék.

Rády Elemér.

F Ó R U M

Menjen-e a szlovenszkói magyar kat. ifju a papi pályára?

Gyakran hallani manapság Szlovenszkon az ifjuság pályaválasztásával és a papi pályával kapcsolatban ilyféle megjegyzéseket: *magyar ifjunak ma Szlovenszkon nem érdemes papnak mennie.* — Magyar ifjunak a papi pályán Szlovenszkon nincs kilátása, nincs jövője. Félő, hogy magyar vérei közt alig működhetik; hogy egész életét másnyelvű eldugott falucskában, vagy teljesen alárendelt állásban és munkakörben lesz kénytelen tölteni. Már a szemináriumban is alig van módja anyanyelvét rendszeresen és zavartalanul ápolni. — Még falun is elterjedt az az ellenvetés is: hisz magyar ifjut, ha pályázik is, alig vesznek föl a szemináriumba.

Mit feleljünk ilyen megjegyzésekre?

Amely magyar ifjut az ily megjegyzések, felületes elszólások riasztanak vissza a papi pályától, az csak szolgálatot tesz az Egyháznak és a magyar népnek, de saját élete boldogulásának is, ha távol marad a papi pályától. Mert ha valamikor, úgy a mai nehéz, válságos időben van szükség arra, hogy az ifju áldozatkész lelkülettel lépje át a szeminárium, vagy kolostor küszöbét. Aki »kilátás«-ért, a szó anyagi, naturalisztikus értelmében vett »jövő«-kédvéért lép a papi pályára, manapság e pályán hatványozottan teherfételt fog jelenteni. Aki »másnyelvű, eldugott falucskától«, a »teljesen alárendelt állás«-tól fél, az ugyancsak szűklátókörűen fogja föl papi hivatását, de magyarságát is és ugyancsak kevés önbizalommal bír, mintha másnyelvűek lelke nem lenne-e szintén mérhetetlen nagy kincs, mintha más nyelvűek közti működéssel is nem lehetne — minden nemzeti és politikai sovinizmustól mentesen — a magyarságnak is saját egyéniségünkkel becsületet szerezni, számos a magyarság ellen fölbujáozó előítéletet saját személyiségünkkel és példánkkal megcáfolni, az összes népekre oly szükséges testvériesen összekötő hid nehéz, de fontos szerepét betölteni. Mintha akkor, midőn »alárendelt«-állásban és »munkakörben«- *igazán elsőrendűen* megállok helyemet, pedig ebbe kell Isten kegyelméért könyörögni, egész ambicióm helyezni: nem lenne-e biztos számomra idővel mindinkább táguló munkakör ilyen, vagy olyan téren; ha tán nem is a külsőséges »karrier«-irányában? Ha pedig netán egyes szemináriumokban, mint magyar nem érezném magam százszázalékosan otthon: *se baj: palma sub pondere crescit!*

Ami pedig az utolsó, egyes vidékeken elterjedt balvéleményt illeti, hogy a szeminárium ajtaja magyar ifju előtt nehezebben nyílik — föltéve, dato, sed non concessio, hogy így lenne — akkor sem kell kétségbe esni. Az előtt, aki állhatatosan sokáig kopog, az ajtó megnyílik: ha nem az egyik, akkor a másik ajtó. Ha pedig az itteni szemináriumi aj-

tők egyike sem nyílnék meg előtte, végezzen az illető ifju egy külön komoly lelkigyakorlatot. Ha ezután is világos előtte és lelki vezetője előtt papi hivatása, keressen további szemináriumi ajtókat. A világ nagy és sokfelé vannak lelki gondozásra vágyó hivek; magyarok is: Canadától Brazilián át Argentínáig, hogy mást ne emlitsék! Valamelyik ajtó majd csak föltáru előtte. Vagy pedig: fiui bizalommal ajánlja föl papi hivatását legfőbb földi pásztorunknak, a Pápának...

Menjünk tovább! Nézzük a kérdés egy másik oldalát!

A rendelkezésünkre álló statisztika szerint a szlovenszkói magyar papi utánpótlás szinte kétségbeejtő módon csökken; ha nem is mendenütt egyenlő mértékben. A félmilliónyi magyar katolikusságnak a hivatalosnak mondható kimutatások szerint (Bednár: Adresať cirkve katolícké v RČS. 1927—28.) kb. 250 *tiszta magyar* plébánia van Szlovenszkón, ezenkívül több mint száz vegyes nemzetiségű plébánia van; ezek között szerepel Kassa, Rozsnyó, Rimaszombat, Losonc, Érsekújvár stb., stb. A magyar papi utánpótlás ennek ellenére nem kielégítő. A *Museum* c. cseh kat folyóirat statisztikája szerint (62. évf. I. sz.) az 1929/30. iskolai évben a szlovenszkói szemináriumokban (Kassa, Rozsnyó, Nagyszombat) magyar 58 theológus volt, az 1930/31. évben már csak 39. A magyar theológusok számának csökkenése feltűnőbb lenne, ha összehasonlítanánk az előbbi évekkkel és a más nemzetiségű theológusok számának az állandó növekedésével. Ha így folytatódik, a szlovenszkói magyar katolikusság nagyrésztére hovatovább bekövetkezik az, amit Ámosz prófétánál 8. 11. olvasunk... éhséget bocsátok a földre... az Ur igéje éhségét» és illuzórikussá válik az Egyház évezredes praxisában kifejeződött elve, XI. Pius különösen kihangsúlyozott kívánsága, hogy t. i. a hívők lelki gondozását saját nemzetiségükből való pap végezze. Magyar ifjaink papi hivatásának további csökkenése esetén eljöhethet a magyar hívő számára az a katasztrófális idő, mikor mintegy választania kell katolikus vallása gyakorlása és magyar anyanyelve, magyarsága között...

Magyar ifjak, itt rajtatok a sor segíteni: lépjetekek kellő számban a papi, vagy szerzetesi pályára; máskülönben katolikus magyar népünk lelki leg éhen pusztul! (Midőn ezt mondom, magától értetődő, hogy nem akarom szem elől tévesztetni a *világi* apostolok nagy misszióját sem!)

Ne feledjük azonban, hogy a nemzeti érzés *magában* nem elégséges a papi pályára. Mert a papi pálya nem csak pálya, hanem hivatás. Mély vallásosságból, Isten és embertársaink tiszta szeretetéből fakadó természetfölötti hivatás. A legmagasztosabb és egyben legérdekesebb és legsokoldalubb hivatás: mert tárgya a legmagasztosabb, a legérdekesebb, a legsokoldalubb: az emberi lélek. De egyben a legnehezebb, a leghősiesebb önfegyelmézést és lemondást igénylő hivatás. *Pusztán* nemzeti érület — akár mily fönnleges — ehhez nem elégséges. Mert ha Jézus szel-leme nem járul hozzá, naturalizmussá fajul. Pusztán naturalizmussal pedig csakis rossz, tehát saját népünknek is rossz példát adó, neki káros papok lehetünk.

Mindezekről, kedves ifjak, elmélkedjünk Isten és lelkiismeretünk előtt: különösen az iskolai év második felében, a pályaválasztás küszöbén.

Sacerdos.

KRISZTUS ÓTA senkinek a szava sem csendült fel oly mély és szerető rokonszenvvel az emberiség dolgozó és szenvedő része iránt, mint XIII. Leo hangja.

(Manning kardinális.)

S Z E M L E

Ifjúsági kérdések

»Nem jelvény katolicizmus kell ma, hanem olyan, mely a természetet, a művészetet, az embertársakat, családot, irodalmat és a sajtót katolikus szemmel nézi és értékeli. A felszínes katolikusok azok, akik vallásunk becsületét meghurcolják. A keresztlevél nem elég ahhoz, hogy áttörjön az élet napi problémáin.« (A Neudeutschland mozgalom hirschbergi programjából.)

KAT. IFJUSÁGI VEZETŐI KURZUS VOLT GYULAFEHÉRVÁROTT, mely az erdélyi ifjukatolicizmus induló mozgalmának biztató jele. A kurzust Zomora Dániel püspökhelyettes vezette. A vezetői között erdélyi főmunkatársunkat Márton Áront, a kolozsvári egyetem hallgatóinak lelki tanácsadóját is ott láttuk. Külön ki kell emelnünk, hogy a kurzuson teljes számban megjelent a gyulafehérvári theologia. A jövőendő papságának és a világi fiatal katolikus generációnak személyes kontaktusa mindkét oldalon csak előnyökkel járhat. Mi is szívesen látnánk, ha magyar theologusaink kat. ifjúsági szervezetünk, a Prohászka Kör révén, kontaktusban lennének a világi pályákon levő fiatalsággal.

NÉHÁNY NÉMET KAT. FŐISKOLÁS folyóiratról. Az *Unitas* c. Kölnben jelenik meg, ezidőszent 72. évfolyamában. A Münchenben megjelenő *Akademische Monatsblätter* most van 41. évfolyamában. Ugyanilyen idős az ugyancsak Münchenben megjelenő *Akademia* c. folyóirat. A diáknők *Katholische Studentin* c. lapja 1918 óta, a *Neue Studenten* c. folyóirat pedig 1917 óta jelenik meg. Fontos ezenkívül az *Akademische Bonifatius Korrespondenz* és a missziós kérdést az egyetemi ifjúság között rendszeresen ismertető *Akademische Missionsblätter*. E lapok nagy példányszámát

semmi sem igazolja jobban, mint azon körülmény, hogy a német birodalomban máma 50.000 kat. alapon megszervezett főiskolás van. — (A liliei főiskolás sajtó kongresszus jelentéséből.)

FRANCIAORSZÁGBAN a kat. munkásifjúság most tartotta évi kongresszusát. 62 szakcsoportban 430 helyi csoport működik összesen 20 ezer taggal. Lapjuk *Mon avenir* címen jelenik meg.

A BELGIUMI FLAMAND NYELVŰ KAT. AKCIÓ főiskolás csoportjának 2000 tagja most tartotta Brugge városában pápai jubileumi ünnepségét, melyen Micara brüsszeli (volt prágai) nuncius flamand nyelvű beszédet mondott. (Osservatore Romano).

Több érdeklődőnek a „Prágai Magyar Hírlap” I. évi április 10. és 12. számában az ifjúsági mozgalomra nézve megjelent cikke kapcsán. Álláspontunkat a csehszlovákiai egyetemes magyar főiskolásmozgalom és ugyanezen magyar főiskolások vallás-világnézeti (tehát katolikusok részére katolikus) mozgalmáról már ismételt és több helyütt kifejtettük oly értelemben, hogy e kettő egymás kiegészítésére hivatott, nem pedig arra, hogy egymással szembehelyeztessék. Annnyira világosan szözlünk, hogy csak felületesség vagy pedig értelmi és érzelmi gátlások képesek minket meg nem értetni. Időpazarlásnak tartjuk a kifejtettékre újból visszatérni. Csak azt akarjuk megegyezően leszögezni, hogy nem lehet ott szó magyar egységről, egyetemes magyar munkáról, ahol a magyar katolikus főiskolásokat csak azért támadják, mert azok levonják katolikus világnézetük kerkövetelte legelemibb konzekvenciáját s katolikus alapon is szervezkednek. Különböben barátnak, gáncsolónak egyaránt üzenjük: Mozgalmunk erősödik, előre tör! A karaván kalad....

Olvasta már

BALLA BORISZ

nagy katolikus regényét, a

NICZKY NÖVENDÉK-et?

Kapható az Új Élet szerkesztőségénél, Kassa, Mikes Kelemen u. 6. Sz.

Társadalom Szociális kérdés

A KATONAI SZOLGÁLATI IDŐ-ről hoz államok szerinti kimutatást a Das Neue Reich. E szerint a törvényileg előírt szolgálati idő (mindenütt a gyalogság, mint főfegyver-nem értendő):

1) Szovjetországnak	883 nap
2) Lengyelországnak	828 „
3) Japán	730 „
4) Románia	730 „
5) Litvánia	673 „
6) Csehszlovákia	645 „
7) Esztországnak	590 „
8) Jugoszlávia	598 „
9) Finnországnak	584 „
10) Lettországnak	554 „
11) Görögországnak	547 „
12) Olaszországnak	547 „
13) Törökországnak	547 „
14) Portugáliának	547 „
15) Franciaországnak	435 „
16) Belgium	4.07 „
17) Spanyolországnak	365 „
18) Svédországnak	260 „
19) Hollandiának	242 „
20) Dániának	206 „
21) Svájc	171 „
22) Norvégiának	108 „

Ezenkívül *Bulgáriában, Németországban, Angliában, Ausztriában és Magyarországon* a zsoldoshadsereg tagjai 12 évre, az *Amérikai Egyesült Államokban* 3 évre kötelezik magukat katonai szolgálatra.

KATOLICIZMUS ÉS IRODALOM (*Brisits Frigyes* előadásából). »A katolicizmusnak és az irodalomnak mint problémának a kialakulása a XIX. század első felében vetődik fel, amikor a szép értékelése mellett lassankint kezd elhalványodni az etikai szempont hangsúlyozása. A század vége felé meginduló vallásos élet renesszánszának következményeként jelenik meg a szépirodalmi probléma. A katolikus szellemű szépirodalomnak ma csak egyetlen útja lehet: pozitív úton haladnia. Ezt kívánja nemcsak az általános irodalmi szükség, hanem elsősorban saját értéke

és nivója. Meg kell jelenni az élet fényével és árnyaival, reményeivel és hajótöréseivel, küzdelmes győzelmeivel és tragikus bukásaival, mert az élet tényeivel és eseményeivel szemben a megoldást csak a katolikus világnézeti, a „Diadalmas világnézet” nyújtja.

NEMZETKÖZI KAT. KONGRESSZUS AZ ISTENTELÉN PRO-PAGANDA ELLENI VÉDEKEZÉS-RŐL lesz Berlinben aug. második felében Dr. Schreiber, Berlin első püspökének védnöksége alatt.

DOMENICO ANGELINI jogtudor, az »Avvenire d'Italia« munkatársa, az olaszországi katolikus akció főiskolás csoportjának tagja Rómából, az »Új Élet« munkatársai sorába lépett és az olaszországi katolikus mozgalomról a közel jövőre több cikket ígért.

BELGIUM egyik legfontosabb két szociális szervezete a »Boerenbond« nevű földműves szövetség, s ennek kisbérelői alosztálya most tartotta csoportvezetői kurzusát, melyen 540 kiküldött vett részt.

A RÓMAI ÁLLAMI EGYETEM nagyméretű kibővítéseket nyer a következő, ujonnan építendő intézetek által: 1) rektorátus, aula magna és segédhivatalok újja építése; 2) a jogi, államtudományi irodalom és bölcséleti fakultások újraépítése a hozzájuk tartozó szakkönyvtárakkal és muzeumokkal együtt; 3) állattani, növénytani, általános fiziológiai, embertani és egyéb intézetek; 4) hygienikus, bakterológus, parazitológus intézetek; 5) mineralógiai, geológiai és paleontológiai intézet; 6) fizikai; 7) kémikus; 8) számtani intézet; 9) az orvosi fak. ortopedikus, traumatológus, szülészeti radiológiai, patológus-chirurgiai intézet. Az új épületek összköltsége 70 millió lira. Ez Európa egyik legnagyobb tudományos investíciója.

AMIT ELHALLGATNAK. Ha el-lenségeink lármával, támadással, rek-lámmal, protekcióval, hízélgéssel, mü-felháborodással sem tudnak boldo-

golni ellenünk, akkor előveszik utolsó fegyverüket, az elhallgatást. Ime néhány eset: Thomas Mann, a Nobel-díjas német író egy sajtónyilatkozatában többi közt a következőket mondotta: »a katolicizmus a lelki egyetemességet képviseli, azt, ami elsődlegesen keresztényi, — a német szabadság védvára és gátja lehet a barbárság áradata ellen...« (T. Mann — protestáns. Nyilatkozatát elhallgatták.) — *H. G. Wells*, az ugyancsak Nobel-díjas angol író, aki gyakran vallás- és erkölcsellenes elvéket hirdet műveiben, legutóbbi könyvében, a »The World of William Chissold«-ban írja: »az egyedüli keresztény egyház, amely megállja a helyét a földön: a katolikus Egyház. Erős és fegyverrel és egyre fejlődő. A lelkek hatalmas sokaságát megtudja védeni a modernista áramlatok hitegetései ellenében.« (Erről bizony nem irnak...) — *Sigrid Undset*, a világhírű norvég írónő történelmi tanulmányai hatása alatt 1924-ben katolizált. (Elhallgatták). Még mint nem katolikus egy elvált férfihez ment »férjhez«. Katolizálásakor számot vetett mindennel, »férjét« elbocsátotta s rávette, hogy térjen vissza igazi feleségéhez. (»Magán ügy« — s elhallgatták.) — 1928-ban a Nöbel díjjal való kitüntetésekör az írók szövetségétől babérkoszorút kapott. És *S. Undset* egy oslói kápolnában a Szűz Anya lábai elé helyezte. (Nagyon is elhallgatták, hiszen »magánügy«.) — És — kérjük — akkor a színésznők és stb.-ik budoár titkainak szellőztetése — miért nem »magánügy«?)

A FRANCIAORSZÁGI SAJTÓ. Az 1883-ban alapított *La Croix* 750 ezer példányban jelenik meg. A heti kiadványainak példányszáma meghaladja az egy milliót. A *La Presse Regional* néven koncernbe tömörült 12 vidéki katolikus napilap példányszáma 400.000. Az elszász-lotharingiai »*Presse Reunie*« ugyancsak 12 lappal naponta 175.000 példányban jelenik meg. Délkelet-franciaország sajtójának székhelye Lyon, ahol a

»*Nouvellist de Lyon*« 250.000 példányban jelenteti meg lapjait. Végül Rennesben 1899 óta jelenik meg a *L'Ovest Eclair* 225.000 előfizetővel. (Vasárnap.)

AZ ÉSZAKAMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KAT. JELLEGŰ FELSŐBB ISKOLÁI 1928-tól 1930-ig 300-zal szaporodtak, úgy, hogy ma számuk 2300, kerek 250.000 hallgatóval. A protestáns felsőbb iskolák közül 97 az epizkopális egyházhoz tartozik, 74 az adventistáké, 71 a protestánsoké, 66 a baptistáké és 62 a metódistáké.

GOETHE ÉS A KATOLICIZMUS címen hoz érdekes tanulmányt az *Illustrazione Vaticana* dr. Rheinfelder egy. tanártól. Az író rámutat, hogy mint ember és halandó Goethe sohasem állt bensőségesen közel a katolicizmushoz, de mint művész és gondolkodó nem bírta magát kivonni annak behatása alól. Műveinek több helyén katolikus dolgokról oly véleménynyel volt, hogy katolikusabban erről nem lehetett szólni. Dr. Rheinfelder tanár arra utal, hogy Goethe gyermekkorának átmeneti benyomásai után egész életén keresztül küzdött, hogy a katolicizmust jobban megismerhesse és bensőségesebben megérthesse. Ugy Olaszországban, valamint német hazájában figyelemmel kíséri a katolikus egyházi élet mozgalmait. Mindezek dacára a rideg megfigyelésre szorítkozik, mindig az az álláspontja: fölötte állni minden katolikus tettek és gondolatnak, éppen úgy, mint minden más vallás fölött. »Amit ő vallási dolgokban igazán gondol, az nem alkalmas őt ki-
elégíteni és amit nem ismer, azt úgy gondolja néha, hogy ismeri és ezért kritizálnia, sőt elítélnie szabad. Ez az oka annak, hogy mindennemű egyházi tevékenységtől visszavonult. Ebből aztán sok esetben helytelenül következtették, hogy Goethe — akár theoretikusan is — minden egyházi műveltségnek hátat fordított. Ez azonban nem helyes. Ez az ember az ő becsületességében és erejében egy

egyházi közösséghez csatlakozott volna, sőt itt még saját erejével működött volna, ha találkozott volna egy olyannal, amelyben az ő vallási nézeteit megvalósítva látta volna. — Ezekből a megállapításokból következik, hogy mindazon sok szó, és megcsodálás, mellyel Goethe a katolikus gondolatot és annak intézményeit megénekelte, csak tisztán költői értékek. »Dr. Rheinfelder tanár végül fejtegetéseit eképen foglalja össze: »Ha Goethe a katolicizmushoz való álláspontját meg akarjuk ítélni, akkor a következő tényeket kell kihangsúlyoznunk: azt amit Goethe a katolicizmusról tudott, az — becsületes törekvései ellenére, csak részlet és torzkép marad. Ő azonban azt hitte, hogy többet ragadott ki a katolicizmusból. A katolikus vallásból több dolog nem tetszett úgy, ahogy azt ő maga előtt látta. S így fölötte állónak érezte magát....«

A Vatikáni Rádiószolgálatot sikerült annyira kiépíteni, hogy az egyes nunciaturák meghatározott időben érintkezésbe léphetnek a vatikáni államtitkársággal. Rövid időn belül valamennyi külföldön tartózkodó kardinális megfelelő felvevő készüléket fog kapni.

A FRANCIA INTELLIGENCIÁNAK az Egyházba való visszatéréséről nyilatkozott az újságoknak René Dufour de la Thuillerie altengernagy. Rámutatott, hogy az ötven esztendő előtt még vezető szerepet játszó vallási skepticizmus már teljesen tűnőfélben van. Franciaország tudományos világának legalább ötven százaléka hívő katolikus s a másik ötven százalék nagy fele legalább a kereszténység nagy szerepét ismeri el.

LITURGIKUS HÉT KASSÁN. A most induló szlovenszki liturgikus mozgalom egyik sokat ígérő megnyilatkozása volt az aktivitásukról előnyösen ismert Szociális testvérek rendezésében megtartott kassai liturgikus hét, mely ápr. 25—30-ig tartott. Csárszky József kassai püspök megnyitója után a hat nap alatt a

következő előadások hangzottak el: *Biró Lucian O. S. B.*: A liturgikus mozgalom; Az egyházi zene fejlődése; *Tost Barna*: Liturgia és lelkipásztorkodás; *Dr. Bartha Béla*: A szent mise (négy előadás) vetített képekkel; *Dr. Ferencsik János*: Liturgia és ifjuság nevelés; *Jaloveczky János*: Liturgikus szentmise hallgatás; *P. Takács Pál S. J.*: Liturgia és lelki élet; *Bartha Béla*: Liturgia és szociális érzés; *Dr. Spesz Sándor*: A szent mise ruhái és szerepei (vetített képekkel). A liturgikus hét a Liturgikus Szövetség megalakulásával ért véget. — Hasonló liturgikus hetek tartása más szlovenszki városokban is időszerű volna. Talán sikerülne sok szunnyadt felráznia.

A NÉMETORSZÁGI KATOLIKUS PÁLYAUDVARI SZOLGÁLATOT 36 helyen 20 fizetett hivatalnok és 400 önkéntes közreműködő látja el. Tavaly 79.917 személynek nyújtottak segítséget 150.000 esetben. 85.000 esetben kisebb utiköltséget, 15.000 esetben élelmiszer segélyt nyújtottak. Fontosabb segítő eszközök: éjjeli szállás nyújtása (a kat. pályaudvari szolgálatnak saját házai vannak), elsősegélynyújtás a baleseteknél és megbetegedéseknél, munkakeresők kalauzálása, fiatalok utasok támogatása és végül: lelkipásztorkodás. A nagy német munkanélküliség idejében, midőn a munkakeresők egyik városból a másikba mennek szerencsét próbálni, igen nagy jelentősége van a kat. pályaudvari szolgálatnak. — (Schönere Zukunft).

A NÉMET ELNÖKVÁLASZTÁSOK ÉS A NÉMET KATOLIKUSOK ÁLLÁSFOGLALÁSÁRÓL hoz érdekessé cikket a bécsi Reichspost Dr. Pfeiffer egyetemi tanártól. Dr. Pfeiffer kimutatja, hogy tisztán a német katolicizmus egységes Hitler-ellenes állásfoglalásának tudható be, hogy Hindenburg és nem Hitler kapott abszolút többséget. A tiszta katolikus választókerületekben (Délbajorország, Északbajorországi és Sváb-

országi, Köln — Aacheni és Koblenz — Trieri választókerületekben) Hindenburg mindenütt legalább a szavazatok 60 százalékát kapta. A 32 választókerület azon 17 kerülete, hol Hindenburg abszolút többséget kapott három kivételével katolikus többségű. Viszont azon kerületek, hol Hitler ért abszolút többséget tisztán protestánsok (Schleswig-Holstein, Pomeránia, Chemnitz) Dr. Pfeiffer így végzi cikkét: »Németországot 1919-ben a marxizmus és így a bolsevizmus veszélyeztette. Akkor a német katolikusok a marxizmustól mentették meg hazájukat. És most megint a katolikusok voltak akik, a nehéz időkben, Hitlernek és pártjának a radikálizmusát erőlyesen feltartóztatták. A legnehezebb órákban látszott meg, hogy a német katolicizmus (politikailag kifejezve a Centrum és a bajor néppárt), tántoríthatatlan védője a rendnek és hordozója az igazi hazaszeretetnek.«

HOLLANDIÁBAN JANSEN UTRECHTI ÉRSEK körlevelet bocsátott ki, melyben a parasztság körében folytatott bolsevista propagandára hívja fel a figyelmet. Felszólítja a parasztságot, hogy csatlakozzék a katolikus földműves szervezetekhez, melyek minden erejükkel küzdenek a parasztság gazdasági érdekeiért.

AZ INTENZIV KATOLIKUS ÉLET JELE HOLLANDIÁBAN, hogy igen sok konferenciát tartanak a különböző szerzetes rendek a nem katolikusok részére, melyek igen látogattak. — (Das Neue Reich).

A NÉMET KAT. ISKOLA SZÖVETSÉGNEK CSEHSZLOVÁKIÁBAN 340 intézet a tagja, amiből 296 esik a történelmi országokra és 44 Szlovenszkóra. Az egyesület működése tanulmányi segédeszközök beszerzéséből, az intézetek segélyezéséből áll. — Tavaly 54 intézetet segélyezett pénzbelileg. Majálisok rendezéséből 32.000 K-t gyűjtött. Sok előadást rendezett, melyeken több külföldi is tartott előadást. Így dr. Gie-

se bécsi udvari tanácsos, Metzler bregenzi korm. tanácsos, Dr. Schröter düsseldorfi egy. tanár, stb. A szövetség kiadásában jelenik meg a *Die Katholische Schule* c. negyedévenkénti folyóirat. Jogi szempontból is sok segítséget nyújtott tagjainak. (Rodina a škola). Hasonló alakulat a szlovenszkói magyarság részére is szükséges volna.

CATHOLIC ACTION SOCIETY a neve annak az angol kat. intézménynek, mely feladatául a katolikus dolgokról tévesen informált lapok közleményeinek és hireinek a helyreigazítását tűzte ki. Ha valamelyik olvasó könyvben, vagy újságban hitére sérelmes dolgot vesz észre, beküldi a cikket a központba, ahol komoly szakemberek állítják össze a helyreigazítást és megküldik az illető lapnak. A beküldött levelező lapon értesítik, hogy figyelje a kiigazítás megjelenését. Eddig 300 ilyen helyreigazítást adtak le, ebből igen sokat nagy londoni lapoknak is. Az angol igazságszeretetre vall, hogy csaknem valamennyi helyreigazítás megjelent.

A JAPÁN-KINAI HADIZÓNÁBAN 870 kat. misszionárius működik. A hitterjesztés római bizottsága ma a misszionáriusok életbiztonsága szempontjából Kinát tartja a legveszélyesebb területnek. Kinában ma 10.000 misszionárius működik, akiknek fele benszülött.

LON-CSENG-CSIANG, KINA VOLT MINISZTERELNÖKE Brüggében letette a szerzetesi fogadalmat, mint bencés. — GOÁBAN (portugál India) 500.000 hívő zárán dokolt Xavéri szt. Ferenc sirjához (Erdélyi Tudósító).

INDIÁBAN most lett megszerveve a kat. akció pánindiai egyesületé.

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK 655 kat. kórházából 358-ból van statisztikánk. Ennek értelmében 1930-ban 918.561 beteget ápoltak, kik közül 402.851 nem kat. vallásu.

POZSONYI OLVASÓINK ÉS POZSONYI ÁTUTAZÓK FIGYELMÉBE. Örömmel értesítjük pozsonyi olvasóinkat, hogy május 1-től minden vasárnap és ünnepnapon reggel fél 6 órakor a főpályaudvar egyik várótermében szentmise lesz az átutazók, kirándulók és turisták részére.

BENSZÜLÖTT PAPOK ÉS PÜSPÖKÖK FONTOSSÁGA A MISZSZIÓS TERÜLETEKEN. A tengeren túli népek faji öntudatának emelkedésével arányosan fokozódik a kat. missziós terjeszkedésének szempontjából a benszült papok és püspökök fontossága, annál is inkább, hogy a missziókat az európai kapitalizmus kizsákmányoló imperializmusával való azonosítás látszatától is megőrizték. 1926-ban szentelte fel XI. Pius pápa az első hat kínai benszült püspököt. 1932-ben számuk 15-re emelkedett. A benszült kispapok száma Kínában 1929-ben 4765 volt, 1931-ben 5719. A felszentelt benszült papok száma pedig 1929-ben 1371 volt, 1931-ben 1504-re emelkedett.

TANFOLYAMOK A KAT. AKCIÓRÓL LENGVELORSZÁGBAN egyháziak számára. A *prsemysli* papnövelde 32 növendéke számára az egyházmegyei kat. akció vezetősége tiz előadásban ismertette a kat. szervezkedést. — *Lublinban* az ottani kat. akció titkársága folyó év április havában az egyházmegye papsága számára tartott kurzust a következő tárgykörből: 1. a kat. akció megszervezése az egyes plébániákon; 2. a férfiak és nők megszervezése; 3. a kat. intellektuelek megszervezése 4. a népjóléti és szegény gondozó munka a plébániákon; 5. a harmadrend szerepe a plébániákon; 6. a lublini kat. egyetem fontossága; 7. az ifjúság megszervezése. — Hasonló irányu tanfolyamra a krakói érsekség papsága ugyancsak április havában lett összehívva. Mikor lesz hasonló a szlovenszkói magyar papság számára is!

Könyvek / Írások

A SARLÓ JEGYÉBEN. Az újarcu magyaroktól a magyar szocialistákig, a Sarló 1931-iki pozsonyi kongresszusának vitaanyaga. Pozsony 1932. — A csehszlovákiai magyar ifjúsági mozgalom legaktívabb, legtöbb vitára okot adó csoportja kétségtelenül a Sarló volt. A Paneurópa vitáktól a magyar népi kultúra csodálásán Szabó Dezső materializmusáig vitt az útjuk. Innén csak egy gyökvonás kellett és logikusan jutottak el Marxhoz, sőt tovább: Stalinékhöz. A materialista gyökerű világnézeti fejlődéshez hozzájárult egy dilettáns diákpolitika, melyről ma már a konzervatív Magyar Szemle is megállapítja, hogy el volt hibázva (l. f. é. ápr. szám) s egészen érthető előttünk a Sarló útja. — Az évkönyvet már nyíltan a pártpolitikailag exponált Major Istvánnak ajánlják, ami azt jelenti, hogy a Sarló nyíltan a kommunista politika vizeire evezett. Ezzel a betorkolással fejlődési menete be is végződött. Ami az évkönyvet magát illeti: részletes kritikát nem gyakorolhatunk felette, — az egész marxi—lenini dialektika bírálatát kellene adnunk. Azonban a tőlünk világnézetileg távol álló alaptendencia mellett is sok értékeset találunk a könyvben, (pld. a szociografiai intézet felállítását Szlovenszkon). A könyv áttanulmányozása után az a benyomásunk, hogy — bár teljesen belefulladtak a legradikálisabb marxizmusba — a maguk agitativ munkáját a kisebbségi magyar intellektuelek között nivósan végzik. Álláspontunk a Sarlóval szemben az évkönyv kiadása után is változatlan: a szlovenszkói magyar ifjúság világnézeti fejlődését nem lehet elzárni a világ fejlődésmenetétől. Korjelenység mindenütt a marxista szervezkedés, tehát ennek a szlovenszkói vetületét sem lehet eltüntetni. Ha valaki az előretörését akarja meggátolni, annak nem szép frázisokat kell elpuffogatnia, hanem oly diákmoz-

galmat, mely a világnézetet kereső fiatalságot kielégíti. Szociális problémákra feleletet adó mozgalom kell. Minden más lehet jóakarató kísérlet, de mindig csak részletmegoldás marad.

Dr. MELICHAR KÁLMÁN: A ZSINATOK. (Szt. István Könyvek 98. sz. Budapest, 1932.) A szerző a zsinatok fogalmi mibenlétéből indul ki, majd külön tárgyalja a zsinatok történetét. A sok érdekes adat mellett a szerző azonban nem fordít elég gondot a zsinat fogalmával és az egyes zsinatokon felvetett problémákkal kapcsolatos dogmatikai kérdések precíz kifejtésére. A könyv nyelvezetében is vannak kívánni valók. Egészen véve azonban a könyv a magyar egyházjogi irodalomban hézagpótló.

A TERMÉSZETTUDOMÁNY ÚTJAI ISTENHEZ. (Magdics Gáspár könyve, Szt. István Társulat, 1932. 531 l.). A természettudomány megállapításait igen sokszor tendenciózusan úgy állították be, mintha a hit tételeivel ellentétben állanának. Az ilyen érvelésekkel szemben nagyszerű apologetikai szakkönyv Magdics műve. Alapossággal, szakszerűen tárgyalja a különböző problémákat. (Talán egyetlen hiánya, hogy a relativitás elméletét nem érinti). Minden művelt olvasónak, aki természettudományi problémák iránt érdeklődik, el kell olvasnia ezt a könyvet.

HALÁSZ GYULA Dr.: A KATOLIKUS MEGÚJHODÁS FRANCIAORSZÁGBAN. (Sopron, 1931. 22 l.) Ügyes ismertetése a francia katolicizmusnak, főleg a francia egyház szociális működésének, mely ma a francia egyház munkájának egyik leglényegesebb része. Az író ügyesen bizonyítja felállított tételét: a mai francia katolicizmus tudatos, harcos és modern. Nálunk, ahol szeretik a francia katolicizmust helytelenül beállítani, sok téves felfogást fog Halász Gyula dr. könyve korrigálni.

DIE JUGEND IN SOWJET-RUSSLAND, von Klaus Mehnert (Fischer Verlag, Berlin, 1932. 276 l. á 25.50 KČ.) Mehnert kint járt Oroszországban és így közvetlenül módjában állott megfigyelni az orosz fiatalság ideológiáját. Rengeteg érdekes megállapítás és észrevétel alapján sikerül rávilágítani, hogy melyek azok az erők, melyek egy egészen új embertípust alakítanak ki a pjetiletka országában. Mehnert könyve érdekes olvasmány, ismertetésére még visszatérünk.

KONNERSREUTHI NEUMANN TERÉZ az orvosi tudomány és a bölcselet világánál (Lourdes kiadó vállalat 2.60 P. Sopron, 190 l.) A legelső magyar orvosi tudományos munka a kérdésről, a hisztéria, a hipnózis, az okkultizmus megvilágításában. Alaposan boncolgatja, szigorú orvosi részletességgel az összes eseményeket, élettani tüneteket. Az első részt német, francia, angol és olasz forrásokból Pataki Károly író állította össze, a másodikat dr. Nádaszy László Dezső írta.

P. CSÁVOSSY ELEMÉR S. J. öt tanulmánya jelent meg füzet alakjában. Az Új Élet olvasói előtt ismert kiváló tudós tanulmányai a legaktuálisabb kérdésekben adnak eligazítást a katolikus olvasóknak. Épp ezért ezen füzetek áttanulmányozása szinte nélkülözhetetlen. Az öt füzet (A katolicizmus társadalmi ereje és feladatai; Az új társadalmi rend; A kapitalizmus és a szocializmus harca; A Rerum Novarum szelleme az ifjúság nevelésében; Szociáldemokrácia, kommunizmus és kereszténység) á 3 KČ, kapható szerkesztőségünk útján is.

ZAKARPATSKO. Vašek Kaňa riportjai Podkarpatská Rusról, á 7.—KČ. — Podkarpatská Rusban éheznek. És emek az egyszerű tömondatnak a rettenetes igazságát vetíti elénk ez a marxista riporter. Bejárja Podkarpatská Rus városait, falvait, a rettenetesen nyomorgó Verchovinát, ahol

télviz idején félig meztelenül járnak, ahol a mindennapi tál puliszka is hiányzik már, csak az alkohol, a pálinka helyett kimért denaturált szesz nem fog el, hogy még jobban tönkretegyze ezt a rettenetesen nyomorgó, kétségbeesett népet. Káña megállapításai helyesek, mint általában sok igazságot tartalmaznak a marxizmus diagnózisai. Ezért, aki képet akar nyerni a nyomorgó ruszinokról, olvassa el ezt a könyvet.

MARX-E VAGY KRISZTUS? Az alábbi közleményt, mint a pozitív kereszténység szociális eligazodásának, keresésének egy érdekes dokumentumát, mi is közzé tesszük. Az a tény, hogy már egy protestáns teológus is ily állást foglal, bizonyítja, hogy mennyire igazunk volt, midőn tiltakoztunk minden oly törekvés ellen, mely a vallást csak belső etikai élménnyé akarja nyomorítani. — »Ezen a címen adott ki egy emelkedett hangú és a magyar nép s a magyar református egyház körében végbemenő veszedelmes marxista pusztítással szembeszálló füzetet a napokban Sebestyén Jenő dr. református teológiai tanár. Bevezetőül Milotay Istvánnak, a Magyarország főszerkesztőjének Marxék falun című fájdalmas és megdöbbentő hatású cikksorozatából vesz idézeteket, amely cikksorozat különös élességgel rajzolta meg és mutatta be főképpen a borsodmegyei falvakban egyre inkább terjedő szocialista agitáció szomorú eredményeit. Sebestyén Jenő dr. az adatok alapján megállapítja, hogy a nagyobb részükben református, szinmagyar községekben csakugyan végzetes jelentőségű lélekgyilkolás folyik, amely ugyanakkor, mikor a magyar állam és a magyar társadalom alapjait ássa alá, egyszersmind a magyar református egyház birtokállományában is megdöbbentő pusztításokat végez. Hogy ez a földalatti agitáció számszerűen is ilyen eredményeket ért el, azt Sebestyén Jenő dr. egyrészt azzal magyarázza, hogy

a református községek lakossága részint eltávolodott hitétől, részint elkeseredésből lépett erre az utra, — nagyrészt azonban félrevezetés folytán, csak tudatlanságból és tájékozatlanságból állt a vörös zászló alá. Ezek az eredmények szerinte súlyos vádat képviselnek az egyház ellen, amelynek »hagyományos általános-protestáns szellemét, merev kereteit, nehézkes módszereit és stratégiai passzivitását« fel kell cserélnie egy új belső reformáció alapján — az egyházi szervezet, mint fundamentális alépítmény mellett — egy modern, huszadik századbeli szervezettséggel. — Még elszántabb és még elevenebb ellenpropagandával, amely eléri, hogy az egyház szelleme s az egyház munkásai többé ne kerüljenek szembe a nép életével: a névleges kereszténységnek bágyadt és erőtlen eszmevilágából kibontakozva, az egyház világnézeti elveinek és igazságainak az egyházon kívüli életben is döntő szerepre kell emelkedniök, hogy elég ereje legyen az Isten segítségével homlokon találni úgy az Istent szidalmazó Góliátokat, mint a társadalom alapépítményei fölé hajló romboló vörös Góliátot.« (Magyarság.)

SZOCIALIS APOSTOLOK c. röpiratsorozatunk 2. száma megjelent. Egyesületekben, templomok előtti terjesztésre igen alkalmas. 1. sz. DON BOSCO, 2. sz. DE MUN.

Most jelenik meg:

3. sz. SONNENSCHNEIDER, Berlin nagy apostola.

Egy-egy szám ára 20 fillér, 25 drb. 5 Kč, 500 drb 75 K, 1000 drb 100 Kč. Legkisebb rendelés 25 drb. Mutatványszámot kívánatra küldünk. Dobjátok az Igazságot a tömegek közé!

Szerkesztői üzenetek

Prohászka-Körök, Kongregációk, Kat. Egyesületek: a szerkesztőség tisztelettel kéri, hogy az »Új Élet« által felvetett problémákat tárgyalják meg összejöveleiteken. A Prohászka-Körök-nek egyúttal egységes vita anyagot is adunk. — *Több cikket* anyagtorlódás miatt már nem tudunk ezen számunkban közölni. Munkatársaink szíves elnézését kérjük. — *Többeknek:* Lapunk első három száma teljesen kifogyott s így új előfizetéseket csak áprilisi számunktól kezdve fogadhatunk el. — *Sinkó F. Prága:* A tévedést a jövőben elkerüljük. Sajtóhiba volt; üdvözet. Cikket várunk Tőled. — *Bartos József Guta:* A szíves sorokért köszönet. Örülünk, hogy lapunk megnyerte tetszését. Sajnos az első szám már kifogyott; üdv. — *Szabó Kálmán, Imely:* Viszont sok üdvözet. — *Pitkó József, Rozsnyó.* A küldeményt köszönjük, a kért számot elküldtük. Szív. üdv. — *L. M. Pozsony:* Balla Borisz Pesten élő fiatal író. Mécs László mellett a legkiválóbb reprezentánsa a magyar katolikus irodalomnak. 1903-ban született Péterváradon. Cikkei a Korunk Szavában, Magyar Kultúrában, Magyarágban jelennek meg. Első nagy regénye a Frügeni legenda. Niczky növendék c. tavaly megjelent kötete a nagy magyar katolikus regény. Jelenleg Lord Aubry és a Sátán c. internacionális millióben játszódó regényén dolgozik. Szlovenszkon először az Új Élet hozta írásait. Ujabbán a Virágoskert és a Világosság is hozott tőle cikkeket másodközlésben. Ideje volna Balla Boriszt más, magát kereszténynek mondó lap hasábjain is megszólaltatni (pld. Prágai Magyar Hírlap). — *H. L. Léva:* A magyar munkaközösség c. ifjúsági mozgalomban feltétlenül helyes az az elgondolás, hogy a magyar népi rétegek gazdasági színvonalának emelésére szükség van világnézeti mentes alakulatra. Azonban egyes tulbuzgó és bölcseletileg felkészületlen propagálói a fogalmakat összekeverve vitába szállnak a világnézeti mozgalmakkal. Ilyen Baráth L. említett cikke is. Ideológiai zűrzavar, kis elfogultság velünk, katolikusokkal és a marxistákkal szemben, egy adag nemzeti jóakarat és lelkesedés; az eredmény: belefulladás egy modernszerű jelszavakkal kendőződő kispolgári ideológiába. Természetesen a mozgalomnak *másrésről* vannak komoly képviselői is. Egyelőre még nem mondunk sem pro sem kontra véleményt. — *B. J. Kassa:* A magzatelhajtás problémájáról komoly szakember tollából hozunk cikket.

Mit olvassunk?

Auffray-Hauber: Don Bosco nevelési módszere 14.30 — **Bangha S. J.:** Jellemrajzok a kath. egyház életéből 19.50 — A kath. egyház Krisztusi eredete 16.30 — **Bán:** A finn nemzeti irodalom története 21.— — **Bilkei:** A család könyve 6.— — **Dr. Cserbáné:** Segítő Szűz Mária csodatettei 16.30 — **Kerer-Hoitsy:** Boldog Don Bosco 13.— — **Dr. Kühár:** A keresztény bölcselet története 52.— — **La-czika S. J.** Boldog Vianney János, arssi plébános élete 22.10 — **Luzsénszky:** A talmud magyarul 20.— — **Rónay:** A tóra és népe 25.— — Sion bölcseinek jegyzőkönyvei. — A bolsevikiek bibliája 3.— — **Tower:** A kath. hitvallás 33.— — Ujszövetségi szentírás, zsebkiadás 6.50 — **Dr. Weszely:** Korszerű nevelési problémák 36.50 — A pénz előzetes beküldésünél tisztelettel kérünk még 4.— Ké. portó-költséget is hozzászámítani. — Megrendelhetők:

„SZENT JÓZSEF” könyv-, papir- és zeneműkereskedés, Bratislava (Pozsony), Lőrincaputa 3. sz.

Szerkesztésért és kiadásért Dr. Suhaj Béla felel. Laptulajdonos: Dr. Suhaj Béla. — Nyomta: »Universum«, Košice, Gyula u 2 Tel. 649.

Folium periodicum a Soc. Stud. Cath. linguae Hung. Reipubl. Cechoslovaquiae editum. Redactor: **Elemér Rády**, Cassoviae (Košice), Cechoslovaquia, Mikles Kelemen-u. 6. Redactor gerens: Phil. et Theol. **Dr. Adalbertus Suhaj**, Cassoviae.

Argumentum 5. numerí (Maius 1932.) Ex documentis **Leonis XIII. P. M.** **Adalb. Kontracsek**: Modus cogitandi laico-civilis et christiana. — **Josephus Venczel**: Juventus Hungarica Transsylvaniae. — **Hebdomada Academica Salisburgensis**. **Constantius Sztankay**: In memoriam Episcopi Fischer-Colbrie. — Pie mem. **Augustinus Fischer-Colbrie**: Renovatio socialis et eleemosyna. — **Cornelius Diósi**: Cogitationes sociales. Ex quodam **discursu** Em.-i DD. **Cardinalis Justiniani Serédi**. — De **Nadesda A. Lapo—Danielevskaja** — Fragmenta ex eius scriptis. **Adalbertus Szirmay**: Giovanni Papini. — **G. Papini**: Apud Gandhi. — **Lotharus Dömök**: Secundum prepositum quinquennale Bolshevitarum. — **Marcus de Riccabona S. J.**: Henricus Brüning III. — **Adalbertus Bartha**: Exercitium corporale et Catholicismus I. — **Dr. Josephus Korompay**: De valore sociali liturgiae. — **Elemér Rády**: Vita et labor nostrae inventutis catholicae. — **Forum**: De vocatione sacerdotali iuvenum Hungarorum in Slovaquia. — **Miscellanae**: Quaest. iuventutis, societas, quaest. socialis, etc. — **Libri et scripta**.

JASCHKÓ GÉZA könyv-papír-kereskedése, Kassa, Fő u. 63

Mécs László: Hajnali harangszó
füzve 28'60, kötve 37'—

Mécs László: Üveglegenda (Ujdonság)
íve 26'—, kve 39'—

Mécs László: Vigasztaló
íve 25'— kve cca 42'—

Mécs László: Ember és árnyéka
íve 20'—, kve cca 42'—
Szétküldés utánvét mellett.

F. Werfel tollából;

A Nápolyi testvérek
Ára kötve 13'—

Ez a legjobb Werfel-kötet, igazolja a magyar kiadás 50.000-es példányszáma
Ujból kapható a II. kiadás

**Minden könyvet beszerzünk,
forduljon hozzánk!**

Miért lehet olcsóbb a **Max Kraus** levélpapír?

- 1) Mert nincs dobozban, csak izléses karton csomagolásban.
- 2) Mert olyan nagy mennyiségben fogy, hogy a M. K. gyár egész kis haszonnal is megelégszik.
- 3) Mert a közönség teljes bizalommal veszi, mivel a minőség utóérhetetlen, amiért minden csomagban garancia-levéllel vállal felelősséget.

Árak: 25/25 elefántcsont, víznyomásra M. K. levélpapír és boríték csomagban 10'—
25/25 elefántcsont, víznyomásra M. K. levélpapír és boríték blokkban (különösen utazásra) 12'—
25/25 elefántcsont M. K. karton és boríték csomagban 10'—
Nézze meg kártyáinkat!

Ha **TÖLTŐTOLL**, úgy csak **OSMIA-SUPRA** 25 éves garanciával. Anyaga nem préselt gumi és nem irridium-hegy. Árak: 175'—, 225'—, 272'— **Minden hűmének megfelelő irán töl.** — Esetleg részlelfizetésre is.

Iroda felszerelésben, papírárubán ha megbízható akar, forduljon hozzánk. Kérjen árajánlatot.

Vanger Mihály fűszer, csemege, gyarmatáru, liszt

és festék kereskedése a legjobb bevásárlási forrás.

Levice-Léva

BULICZKA EDE

könyvkötészeti műintézete és üzleti könyvgyára

KOŠICE-KASSA, Sándor-u. 14. sz.

Alapítva 1867 — Telefon 2036

Együtt az Egyházzal hetenként megjelenő miseszöveg magyarázatokkal. Egy szám ára 1 Ké egy évi előfizetés 52'— Ké. **Megrendelhető lapunk szerkesztőségénél**

Ujságbélyeg használata a košicei posta és távirada igazgatóság által
85.038—IV.—1031. szám alatt engedélyezve